TÜRK EĞİTİM-SEN 1992

Eğitim Sesi

Gelecek Eğitimle Gelecek

ISSN:1304-4613 - Sayı : 75

Türk Eğitim Sistemi
Genel Başkan Talip GEYLAN

8. Dönem Toplu
Sözleşme Taleplerimiz

Türk Dünyası Eğitim Kurultayı

"Türk Dünyası Eğitim
Kurultayı" Kapsamında
Anıtkabir'e Anlamlı Ziyaret

Uluslararası Avrasya Eğitim
Sendikaları Birliği'nin
Hizmet Binası Ankara'da Açıldı

Türk Dünyasında
Ortak Müfredat Oluşturma
Çalıştayı Sonuç Raporu

Türk Dünyası Ortak
Tarihi Yazımı Çalıştayı
Sonuç Raporu

Türk Eğitim Sen 81 İlde
Fidan Seferberliği Başlatıyor
Ahmet DEMİRCİ

Güçlü Bir Mesleki Eğitim,
Geleceğe Açılan Kapının
Anahtarıdır!
Bayram ARSLANOĞLU

Çocukları Başarıya Götüren
Süreç, Aile Desteği ile
İlmek İlmek Örülür
Doç. Dr. Hasan EŞİCİ

Kerkük'te Türkmen Gençlerin
ve Türkmenelindeki
Türkologların Sertifika
Töreni Yapıldı

Başlarken...

Erhan BAYRAM
Genel Başkan Yardımcısı

Eğitimin nabzı Eğitimin Sesi'nde atıyor...

Dolu dolu içeriğimizle "Eğitimin Sesi" dergimiz aracılığıyla sizlerle birlikteyiz.

"Türkiye sevdamız, ekmek için kavgamız" şiarıyla çıktığımız bu yolda, Türk Eğitim-Sen üyeleri ve yöneticileri olarak; ülkemizin milli ve manevi çıkarlarından asla taviz vermeden, eğitim çalışanlarının özlük haklarını savunmak için yılmadan ve yorulmadan mücadelemizi sürdürüyoruz.

Bilindiği üzere, Ağustos ayında gerçekleştirilen Toplu Sözleşme Görüşmeleri nedeniyle ne yazık ki yeni eğitim-öğretim yılına buruk bir başlangıç yaptık.

8. Dönem Toplu Sözleşme Görüşmeleri ne yazık ki uzlaşmazlıkla sonuçlanmıştır. Bunun sorumlusu tamamen yetkili sendikanın yetersizliği ve beceriksizliğidir. Türkiye Kamu Sen olarak bizler üzerimize düşeni yaptık, mücadeleden geri durmadık. "Dik baş, tok karın, mutlu yarın" idealimizden asla vazgeçmedik, bundan sonra da vazgeçmeyeceğiz.

***

Geçtiğimiz günlerde, Türk Eğitim-Sen ve UAESEB iş birliğiyle muhteşem bir kurultaya imza attık. Türk Dünyası'nın farklı coğrafyalarından gelen paydaşların katılımıyla gerçekleşen bu buluşmada, eğitim alanındaki önemli başlıklar masaya yatırıldı. "Türk ve Türkiye Yüzyılı"nın anahtarı eğitimdir. Dolayısıyla kurultayda alınan kararların Türk Dünyası'nın ortak geleceğine ışık tutacağına olan inancımız tamdır.

***

Lise eğitiminin süresinin yeniden gözden geçirilmesi kamuoyunun gündeminde. Bu süreç; sendikaların, öğretmenlerin, akademisyenlerin ve tüm eğitim paydaşlarının katılımıyla, geniş kapsamlı bir istişare süreci içerisinde yürütülmelidir.

Hatırlanacağı üzere, 4+4+4 sistemi apar topar ve yeterli toplumsal uzlaşı sağlanmadan hayata geçirilmişti. O dönemde yapıcı eleştirilerimizi, öneri ve tekliflerimizi dile getirmiş olmamıza rağmen gerekli ortam oluşturulamamıştı. Bugün karşı karşıya olduğumuz sorunların önemli bir kısmı, 4+4+4 sisteminin sağlıklı bir zeminde tartışılmadan uygulanmasından kaynaklanmaktadır.

Benzer hataların tekrar edilmemesi için lise eğitimiyle ilgili planlanan değişiklikler; bilimin ışığında, uzlaşı içerisinde, tüm paydaşların katkısıyla ve yeterli süre ayrılarak ele alınmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, yapmayı planladığı düzenlemeleri kamuoyu ile şeffaf bir şekilde paylaşmalı; eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim üyeleri başta olmak üzere alanında uzman akademisyenlerin ve eğitim paydaşlarının etkin katılımıyla sağlıklı bir istişare süreci yürütülmelidir. Bu süreç sonucunda yeni lise modeli, somut ve uygulanabilir bir hale getirilmelidir.

***

2025 yılında da ülkemizin farklı bölgelerinde çıkan yüzlerce orman yangınıyla canımızı acıtan büyük bir olayla karşı karşıya kaldık. Orman yangınlarında binlerce hektar ormanlık alan hasar almakta ya da yok olmaktadır. Temennimiz odur ki, koruyucu ve önleyici tedbirlerin ilk ve en önemli basamağını bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerinin sağlanmasıdır.

Bu düşüncelerle dergimizin yeni sayısında hem eğitim çalışanlarının sesi olmaya hem de geleceğe ışık tutacak fikirleri sizlerle buluşturuyoruz.

Birlik ve beraberliğimizden aldığımız güçle, eğitimin sesi olmaya ve geleceği birlikte inşa etmeye devam edeceğiz.

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Kasım 2025
Sayı: 75

Türk Eğitim-Sen
Genel Merkezi adına Sahibi
Talip GEYLAN
Genel Başkan

Yazı İşleri Müdürü
Erhan BAYRAM
Genel Başkan Yardımcısı
(Dış İlişkiler ve Basın)

Yayın Kurulu
Haydar URFALI
Seyit Ali KAPLAN
Selahattin DOLGUN
Cengiz KOCAKAPLAN
Orhan KÜTÜK

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltme
Tuğçe TAŞDEMİR

Grafik Tasarım
Merve TURGUT
Tuğba ATMACA

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6 Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60 - Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir
Basım Tarihi 20.11.2025

Basım Yeri
Dinçler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Bayındır 1 Sk. 6/12 Adilhan İş Mrkz.
Kızılay / ANKARA
e-mail: info@dinclermatbaacilik.com

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu) Üyesidir.

04
Türk Eğitim Sistemi
Genel Başkan Talip GEYLAN

10 **8. Dönem Toplu Sözleşme Taleplerimiz**

16
Türk Dünyası Eğitim Kurultayı

20 **"Türk Dünyası Eğitim Kurultayı" Kapsamında Anıtkabir'e Anlamlı Ziyaret**

21 Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği'nin Hizmet Binası Ankara'da Açıldı

22 Türk Dünyasında Ortak Müfredat Oluşturma Çalıştayı Sonuç Raporu

38 Türk Dünyası Ortak Tarihi Yazımı Çalıştayı Sonuç Raporu

44 "Şehit Öğretmenler Yeşil Vatan Hatıra Ormanı"nın İlk Fidanları Toprakla Buluşturuldu

Ahmet DEMİRCİ

50 Güçlü Bir Mesleki Eğitim, Geleceğe Açılan Kapının Anahtarıdır!

Bayram ARSLANOĞLU

56 Çocukları Başarıya Götüren Süreç, Aile Desteği ile İlmek İlmek Örülür

Doç. Dr. Hasan EŞİCİ

61 Kerkük'te Türkmen Gençlerin ve Türkmenelindeki Türkologların Sertifika Töreni Yapıldı

Türk Eğitim Sistemi Atalarımızın Başarısından İlham, Geçmişimizden Ders Alarak; Eğitim Çalışanı ve Akademisyenlerin Fikirleriyle, Vizyon Belirleyerek Başarılı Olmak Zorundadır

Türk eğitim sistemi, Orhun yazıtlarından enderunlara, ahi mekteplerinden modern üniversitelere uzanan büyük bir tecrübenin adıdır. Bu çizgide eğitim, yalnızca bilgiyi aktarmanın değil; devlet aklını inşa etmenin, toplumsal adaleti ve üretkenliği hakim kılmanın temel aracıdır. Milletler, insan kaynağını eğitimin rehberliğinde teşkilatlayabildiği ölçüde muasır medeniyetler seviyesine yükselebilir; bilimle bütünleşmiş bir eğitim politikası, bir ülkenin en büyük stratejik kapasitesidir. Türk Eğitim-Sen, bu tarihsel idraki bugünle buluşturmayı, akademisyeni ve öğretmeni güçlendirerek öğrenciyi yüceltmeyi, eğitim çalışanlarının önerilerini muhataplarına ulaştırarak okulu bir gelecek laboratuvarına dönüştürmeyi milli vazife bilir.

Tarihimizde eğitimin devlet ve toplum mimarisindeki yerini en berrak biçimde gösteren isimler bize yön çizmiştir. Bilge Tonyukuk, akıl, tedbir ve düzen fikrini devlet yönetiminin temeline yerleştirirken; eğitimsiz bir toplumsal düzenin

dağılmaya mahkûm olduğunu öğütlemiştir. Kutadgu Bilig, adalet, hikmet, ölçü ve erdemi bir yönetim ve hayat bilgisi olarak kodlayıp "bilgiyle yükselmenin" ahlâkını hâkim kılmayı hedeflemiştir. Fatih Sultan Mehmet, halk mekteplerinden Enderun'a uzanan yapıda ilim erbabını himaye ederek matematikten astronomiye uzanan geniş bir müfredatı devlet vizyonuyla birleştirmiş; fethettiği şehirleri ilim, sanat ve teknoloji ile kalıcı kılmıştır. Bu köklü geçmiş, bize şunu söyler: Eğitim; yalnızca bireyi değil, kurumları; yalnızca bugünü değil, geleceği de kurmanın adıdır.

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, eğitimi 'aklın ve bilimin rehberliği'ne oturtarak, milli kimliğin çağdaşlaşma yürüyüşünü milli eğitim devrimi ile taçlandırmıştır. "Muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkma" hedefinin sahici yolu, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirmektir diyerek hedefimizi ifade etmiştir. Türk Eğitim-Sen olarak biliyoruz ki; öğretmenine, akademisyenine, eğitim çalışanına itibar ve imkân kazandıran, okulunu, üniversitesini güçlendiren, ölçme-değerlendirmeyi adalet ve rehberlikle birleştiren bir sistem; okul öncesinden ilköğretime, LGS'den YKS'ye, mesleki eğitimden yükseköğretime, lisansüstü öğretimden hayat boyuna, özel eğitimden üstün zekâlıların eğitimine kadar tüm kulvarlarda Türk milletini ve Türkiye'yi güçlendirme potansiyeline sahiptir.

Türk Eğitim-Sen bu bakış açısı ile her platformda eğitim çalışanlarının güçlü sesi olma gayesi ile hareket etmektedir. Sendikal mecraların en önemli merhalelerinden birisi de Toplu Sözleşme Masalarıdır. 8. Dönem toplu sözleşme süreci öncesinde üyelerimizden, işyeri temsilcilerimizden, ilçe temsilciliklerimizden şubelerimizden gelen talep ve önerileriler titizlikle tasnif edilmiş ve toplu sözleşme taleplerimiz olarak Türkiye Kamu Sen'in genel talepleri ve iş kolu taleplerimiz formatında bütün muhataplarımız ile paylaşılmıştır. 8. Dönem toplu sözleşme masasına, eğitim çalışanlarının reel alım gücünü koruyan ve yükselten

güçlü ücret politikası talepleri ile refah payının kalıcı ve taban aylığa yansıtılarak verilmesini, yıl içi enflasyon farkının aylık bazda ve gecikmesiz ödenmesini, vergi dilimi adaletsizliğinin giderilerek yıl boyunca aynı vergi diliminin korunmasını, seyyanen artışların taban aylığa eklenerek emekli maaşı hesaplanmasına dâhil edilmesini; büyükşehirlerdeki hayat pahalılığına karşı kira, ulaşım ve yemek desteği sağlanmasını; ek gösterge düzenlemelerinin tüm unvan ve kademeleri kapsayacak şekilde genişletilmesini talep ettik.

Öğretmenlik Meslek Kanunu kaynaklı mali ve özlük haklarının güçlendirilmesi, ek ders ve sınav görev ücretlerinin güncellenmesi; akademisyenler için üniversite ödeneği, akademik/araştırma teşviklerinin artırılması ve hakkaniyet eksenli bir gelir mimarisinin kurulması başlıca beklentilerimiz olarak dile getirilmiştir.

Öğretmenlerin özlük ve çalışma koşullarında ise kadrolu–sözleşmeli ayrımının kaldırılması, güvenceli istihdamın vazgeçilmez olduğu, görevde yükselme ve unvan değişikliği süreçlerinin düzenli ve şeffaf yapılması, okul ve kampüslerde şiddete karşı etkili koruma

ve özel hükümler talep edilmiştir. Hazırlık planlama ve rehberlik gibi görünmeyen emeğin ücretlendirilmesini, kreş imkânlarının yaygınlaştırılmasını, eş/sağlık/engellilik gerekçeli atamalarda hakkaniyetli takvim ve puan sistemini, becayiş ve isteğe bağlı tayinlerin kolaylaştırılması, sıra tayinlerin mutlaka uygulamaya konulması, 2025 Aile Yılında aile birliğini esas alan planlamaların hayat geçirilmesini muhataplarımıza iletmiş bulunmaktayız. Üniversitelerde ders saati ücretlerinin iyileştirilmesi, proje laboratuvar yükünün adil dağıtımı ve idari personelin özel hizmet tazminatlarının güncellenmesi; kısacası okul öncesinden üniversiteye kadar tüm kademelerde iş barışını güçlendiren bütüncül bir düzenleme istediğimizi dile getirmiş olduk.

Bu kazanımlar elde edilinceye kadar ısrarla, sabırla ve tüm meşru yolları kullanarak mücadele edeceğiz. Masada güçlü argüman, sahada sendikal dayanışma; gerektiğinde yargı ve kamuoyu kanallarını eşzamanlı işletme kararlılığımız tamdır. Bilgiye, veriye ve hukuka dayalı kampanyalarımızı genişletecek; öğretmenlerin, eğitim çalışanlarının ve akademisyenlerin refah seviyesini gelişmiş ülkeler düzeyine çıkarana kadar yılmadan çalışacağız. Biliyoruz ki nitelikli eğitim, itibarlı öğretmen ve güçlü akademiyle mümkündür; bu yüzden Türk Eğitim-Sen, dün olduğu gibi bugün de hakkımız olanı alıncaya kadar durmadan yılmadan yıkılmadan çalışmaya devam edecektir.

Türk Eğitim-Sen ve Türkiye Kamu Sen'in şiarı "Türkiye Sevdamız Ekmek İçin Kavgamız" olmuştur. İşte bu bakışla kamu çalışanlarının eğitim çalışanlarının haklı taleplerini dile getirirken; Türk milletinin, Türk Devletlerinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve cennet vatanımızın hiçbir sorununa bigâne kalmadan sendikal çalışmalarımızı yürütmeyi ilke olarak benimsedik. Son birkaç yıldır yaşadığımız ve geçen yaz iyice canımızı yakan orman yangınlarına karşı hep birlikte çözüm üretme önerimiz bunlardan birisi olarak tarihe not düşürecek önemli bir adım olarak görülmüştür. Türk Eğitim-Sen, ülkemizin 23,4 milyon hektarlık orman varlığına kast eden yangınlara karşı **"Yeşil Vatanımızı Yeni Fidanlarla Buluşturuyoruz"** başlıklı kapsamlı bir toplumsal seferberlik başlatmıştır. 2020–2024 döneminde orman alanlarının yüzde 0,18'inin, sadece 2024'te yüzde 0,11'inin yangınlarda kaybedildiği; 2025'te de yüzlerce yangınla karşılaşıldığı dikkate alındığında, önleme ve farkındalık odaklı yaklaşım hayati önem taşımaktadır. Birleşmiş Milletler'in yangın sıklığında 2030'a kadar yüzde 14, 2050'ye kadar yüzde 30 artış öngören verileri ve yangınların yüzde 96'sının insan kaynaklı olduğu gerçeği; eğitimin, rehberliğin ve kamuoyu bilincinin belirleyici rolünü açıkça göstermektedir. Bu yüzden Genel Merkez Yönetim Kurulumuzun kararıyla 2025–2026 eğitim-öğretim yılı açılış teması **"Yeşil Vatan"** olarak önerilmiş; Milli Eğitim Bakanlığı'na yazılı başvuru yapılarak **"11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü"**-nü de kapsayan bir Ağaçlandırma Seferberliği talep edilmiştir. Seferberli-

ğin iki ana ayağı vardır: (1) Eğitim ve farkındalık, (2) Ağaçlandırma ve iyileştirme.

Okullarda **"Yeşil Vatanı Korumak"** temalı etkinlikler, ders içi/okul dışı uygulamalar, gönüllü öğrenci-veli katılımı, yangın öncesi/sonrası doğru davranış eğitimleri ve yerel rehberlik çalışmaları planlanmaktadır. Aynı zamanda şubelerimiz aracılığıyla ülke genelinde yapılacak fidan dikimleri, zarar gören alanların en kısa sürede ekosistem vasfını kaybetmeden taze fidanlarla buluşmasına katkı sağlayacaktır. Böylece çocuklarımız ve gençlerimiz, yeşilin korunmasını bir "ödev" değil, milli bir sorumluluk olarak içselleştirecek; öğretmenlerimizin öncülüğünde her okul, her şube birer doğa gönüllülüğü üssüne dönüşecektir. Türk Eğitim-Sen, **"Yeşil Vatan"** bilincini eğitimle güçlendirerek, yangınla mücadelede en düşük maliyetli ve en yüksek etkili yolun önleyici tedbirler ve kalıcı ağaçlandırma olduğuna inanmakta; bu doğrultuda kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplumla koordineli biçimde sahada kararlı ve sürekli çalışmayı talep etmiştir.

Cennet vatanın geleceğine olan hassas yaklaşımımız eğitim çalışanlarını, geleceği emanet edeceğimiz yavrularımızın yarınlarını etkileyecek lise eğitim sürecinde üst düzey titizlikle devam etmektedir. Lise eğitim sistemine ilişkin her revizyonun; ciddi bir planlama, bilimsel kanıt ve paydaş katılımı temelinde yürütülmesini savunan bir sendikal anlayışa sahibiz. Bu çerçevede; eğitim yönetimi, eğitim sosyolojisi gibi alanın otoriteleri olan akademisyenler, öğretmenler ve eğitim yöneticileriyle kurumsal istişare mekanizmaları kurulmalı; düzenlemeler bir "felsefi çerçeve"ye oturtulmalı; pilot uygulamalar ile artı eksi yönler ölçülebilir göstergelerle test edilmelidir. Erken mezuniyet ya da okuldan kopuş risklerinin, suça sürüklenme ve çocuk yaşta evlilik gibi toplumsal tehlikeleri artırmaması için rehberlik, sosyal hizmet ve yerel yönetimlerle koordineli koruyucu–önleyici tedbirler eş zamanlı tasarlanmalıdır. Öğrencilerin iş gücüne katılım veya yükseköğretime yönelim yolları net, kademeli ve destekleyici geçişlerle planlanmalı; mesleki eğitim yapısı ortaokul kademesi dâhil yeniden düşünülerek sektör okul işbirlikleri, kariyer rehberliği ve beceri haritalarıyla güçlendirilmelidir.

Sürecin yönetiminde önceliğimiz, hiçbir öğrenci, veli ya da eğitim çalışanının mağdur edilmemesidir. Bu nedenle norm güncellemeleri yapılırken öğretmenlerin norm fazlası durumuna düşmesinin önüne geçecek geçiş takvimleri, hizmet içi eğitim ve isteğe bağlı yer değişikliği seçenekleri şeffaf biçimde kurgulanmalıdır. Tüm kararlar veri temelli etki analizi ve **"izleme değerlendirme panosu"** ile kamuoyuna açık izlenmeli; başarılı pilot uygulamalar kademeli yaygınlaştırma ilkesiyle ölçeklenmelidir. **Türk Eğitim-Sen, ortak aklın işletildiği, hukuki ve mali güvencelerin korunduğu, öğretmenin itibarı ve mesleki iş doyumunun güçlendirildiği bir modele evet der; plansız, aceleci ve akademi koridorlarını, öğretmen odalarını, mesleki eğitim atölyelerini dikkate almayan her adımın karşısında yapıcı önerileri ile var olmayı ilke olarak benimsemiştir.**

Bu bakış açısı aziz evlatlarımızın ter döktüğü, kıymetli velilerimizin hiç bir desteği esirgemediği ve

fedakâr meslektaşlarımın canla başla öğrencilerini hazırlamaya çalıştığı; YKS ve LGS süreçlerinde de kendini göstermektedir. Bu mücadele yalnızca bir sınav değil, emeğin ve sabrın değer gördüğü uzun bir yürüyüştür. Bu yolculukta her çabanın karşılığını bulduğu, her öğrencinin kendi potansiyelini keşfettiği adil bir iklimi birlikte kurmak en büyük dileğimizdir. Türk Eğitim-Sen olarak istiyoruz ki çocuklarımız "yarış atı" gibi görülmesin; yetenekleri, merakları ve değerleriyle tanınsın, yarın kaygısı duymadan ilgi alanlarına yönlendirilsin. Çünkü mutlu genç, hem Türk devletine hem de insanlığa en güçlü katkıyı yapacak değerdir. Bunun anahtarı öğretmenin ve tüm eğitim çalışanlarının itibarını güçlendirmektir. Saygın meslek; adil ölçme, nitelikli rehberlik ve güvenli okul iklimi ile mümkünüdür. Çünkü biz, çocuğun kalbini kırmadan hedefini büyüten, hatayı damgalamadan öğrenmeye çeviren bir yaklaşımı savunuyoruz. Başarıyı sadece puanla değil, karakter, üretkenlik ve topluma fayda ile ölçen bir sistemle her emek karşılığını bulacaktır. Öğretmenlerimizin yönlendirici gücü ve ailelerin destekleyici sabrı bir araya geldiğinde, gençlerimizin gözlerindeki endişe yerini umut ve özgüvene bırakacaktır. Bu sınav bir yarış yerine, emeğin, azmin ve hakkaniyetin mevsimi olsun. Her öğrencimiz gönlündeki mesleğe kavuşarak yüzünün güleceği, emeğinin karşılığını alacağı bir süreci yaşasın istiyoruz. Bunun çözümü eğitimde fırsat eşitliklerini artırarak, dünyanın en onurlu mesleklerinden birisi olan eğitim işini yücelterek etkili ve adil planlamakla mümkünüdür.

Türk yüzyılı ve Türk asrı böyle kurgulanmış bir eğitim sistemi ile mümkün olacaktır. Bu bakış açısını bütün Türk dünyasında hâkim kılmak bizlerin ana hedefleri arasında yer almaktadır. UAESEB Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği ve Türk Eğitim Sen işbirliğinde Türk Dünyası Eğitim Kurultayı düzenleyerek bu konuda ortak bir çerçeve benimsemeye ana ilke olarak gündemine almıştır.

"Türk Dünyası Eğitim Kurultayı", Türk eğitim sisteminin bugününe somut katkılar sunarken, yarınını da ortak bir vizyon etrafında yeniden kurma iradesini göstermiş, eğitim, dil ve siyaset alanında faaliyet gösteren kurumların temsilcileriyle yalnızca bir fikir buluşması değil, politika uygulama ölçme üçgeninde hayata değen bir işbirliği zemini oluşturmuştur. Türk eğitimi açısından kurultayın değeri iki katmandadır: İlki, milli eğitimimizin ihtiyaçlarını bilimsel kanıt ve paydaş katılımıyla masaya yatırması; ikincisi ise Türk Dünyası ile müfredat, öğretmen yetiştirme ve eğitim politikalarında ölçeklenebilir ortak standartlar üretme konusunda bir çerçeve ortaya koymasıdır.

Türk eğitim sistemi için dört kilit fayda üreten bu toplantıda; birincisi, müfredat eşgüdümü ve içerik modernizasyonu: Ortak dil tarih kültür ekseninde geliştirilecek tematik modüller, Türkiye'deki ders programlarına "karşılaştırmalı Türk dünyası perspektifi" kazandıracak; ders materyallerinin paylaşımı ve ortak içerik havuzları, maliyetleri düşürürken kaliteyi yükseltecektir. İkincisi, öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişim: Değişim programları ve ortak sertifikasyon, öğretmenlerimizin pedagojik güncelliğini artıracak; iyi örneklerin dolaşıma girmesini hızlandıracaktır.

Üçüncüsü, dijital dönüşüm ve yapay zekâ: Okul içi dışı öğrenmede veri temelli karar verme, ölçme değerlendirmede adalet ve kişiselleştirilmiş öğrenme yolları, somut pilotlarla test edilip ölçeklenebilecektir. Dördüncüsü, gençlik ve yönetişim: Gençlik forumları, öğrencilerin kariyer ve vatandaşlık becerilerini güçlendirirken; sendikalar arası diyalog, öğretmenlerin çalışma koşulları ve mesleki itibarı için "hak temelli" sürdürülebilir bir çerçeve oluşturacaktır.

Aynı zamanda bu kurultay Türk Dünyası ölçeğinde, ortak müfredat ve karşılıklı tanınırlık başlıklarında stratejik bir sıçrama potansiyeli taşırken, eğitim materyallerinin ortak üretimi, sözlük ve terminoloji çalışmalarının TDK koordinasyonuyla standardize edilmesi, Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi birikimiyle sahaya inmesi; dil öğretimi, tarih bilinci ve kültür aktarımında ortak kalite güvencesi adına çok ciddi katkılar sunacaktır. Öğretmen ve öğrenci hareketliliği, çift diploma ve ortak sertifika tasarımları, istihdam yükseköğretim geçişlerinde somut köprüler kuracaktır. Kurultay neticesinde düzenlenecek paneller ve atölyelerde üretilecek yol haritaları; afet, göç ve iklim krizi gibi sınamalara karşı eğitim sistemlerinin dayanıklılığını artıracak, bölgesel işbirliğini kurumsallaştıracaktır. Netice itibarıyla "Türk Dünyası Eğitim Kurultayı", Türk eğitim sistemine ortak akıl, ortak içerik ve ortak kapasite kazandıran; gençlerimize daha adil, daha kapsayıcı ve daha yenilikçi bir gelecek sunan stratejik bir eşiği temsil etmektedir. Bu eşiği doğru yönetmek, "Türk Yüzyılı"nın en kalıcı mirasını yani nitelikli insan kaynağını eğitim üzerinden birlikte inşa etmektir.

Sonuç olarak; Türk Eğitim-Sen, köklerimizden aldığı ilhamla bugünün ihtiyaçlarını bilim, akıl ve ortak akıl ilkeleriyle buluşturarak yarının güçlü Türkiye'sini inşa etme kararlılığındadır. Öğretmenine ve akademisyenine itibar sağlayan, öğrencisini ilgi ve yeteneğine göre özgürce yönlendiren adil bir sistem için masada da sahada da çalışacağız. Yeşil Vatan'dan ortak müfredata, toplu sözleşmeden sınav ekosistemine kadar her başlıkta, kimseyi geride bırakmadan, hakkaniyetle yürüyeceğiz. Emek kutsaldır; emeğin karşılığını aldığı, gençlerin umutla yarına baktığı, "Türk Yüzyılı"nın eğitimle yükseldiği günleri birlikte kuracağız. Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyet hedefi, ortak dil, tarih ve kültürle güçlenmiş bir eğitim seferberliğiyle gerçeğe dönüşecektir; biz hazırız, kararlıyız, birlikte başaracağız. Yolumuz daima açık olsun.

8. DÖNEM TOPLU SÖZLEŞME TALEPLERİMİZ

Türk Eğitim Sen olarak 8. Dönem Toplu Sözleşme Görüşmeleri için titizlikle hazırladığımız taleplerimiz, eğitimin ve eğitim çalışanlarının hakları ve geleceği adına hayati bir değer taşımaktadır. Bu süreçte amacımız, eğitim çalışanlarının huzurlu, verimli ve adaletli bir çalışma ortamına sahip olmalarını sağlamak, haklarını savunmak, aynı zamanda eğitimi güçlendirmek ve eğitim sistemine dair kapsamlı çözümler geliştirmektir. Bu doğrultuda mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz.

8. Dönem Toplu Sözleşme masasında Türkiye Kamu-Sen olarak bütün kamu çalışanları ve emeklilerimizin uzun yıllardan beri birikmiş sorunlarının çözülmesi için taleplerimizi ortaya koyduk.

Olumlu bir sonuç alınabilmesi adına sürece katkı sunduk, destek olduk, eylem ve etkinliklerle kamuoyunda farkındalık yaratmaya çalıştık.

Bu kapsamda taleplerimizi bir kez daha hatırlatmak istiyoruz.

Her eğitim-öğretim yılı başında ödenen "Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneği", asgari ücret tutarında olacak şekilde MEB ve yükseköğretim personelinin tamamına ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm çalışanlara dini bayramlarda bir asgari ücret tutarında ikramiye verilmelidir.**(Talebimiz karşılanmadı)**

Kadın memurlara verilen doğum izni, doğum öncesi 12 ve doğum sonrası 12 hafta olmak üzere toplam 24 haftaya çıkarılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Kadın memurların doğum sonrası süt izni kullanım süresi bir yıldan iki yıla çıkarılmalı ve bu iznin kullanımında idarenin takdir yetkisi kaldırılarak annenin talebi esas alınmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Devlet memurlarına verilen disiplin cezaları affedilmeli ve 31.12.2025 tarihine kadar verilecek cezaları da kapsayan bir disiplin affı getirilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Toplu sözleşme ikramiyesi, 3 bin gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutar üzerinden her ay ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Devlet memurlarına yıllık en az bir maaş tutarında banka promosyonu verilmeli ve promosyon ihaleleri bakanlıklar tarafından merkezi olarak yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Kamu çalışanlarına enflasyon farkları aylık olarak ödenmeli ve toplu sözleşmenin her altı aylık döneminde TÜİK tarafından açıklanan büyüme oranı kadar refah payı verilmelidir.**(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm kamu çalışanlarının vergi dilimi %15'e sabitlenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Birinci dereceli kadroda görev yapan tüm yüksekokul mezunlarına 3600 ek gösterge verilmelidir. **(Talebimiz kısmen karşılandı)**

İlçe milli eğitim müdürü, il milli eğitim müdür yardımcısı, müfettiş, şube müdürü ve şeflerin maaşlarında iyileştirme yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılandı)**

Aşçı unvanlı personel, Yardımcı Hizmetler Sınıfından Teknik Hizmetler Sınıfına alınmalı, görev tanımları yapılmalı ve bu çalışanların çalışma saatleri düzenlenerek, onlara angarya görevler verilmemelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Diplomaya dayalı alan değişikliği her yıl belirli bir takvim dahilinde yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Şef kadrosunda görev yapanların kadro dereceleri 1. ve 2. derece olarak düzenlenmeli, özel hizmet tazminatları artırılmalı ve 3600 ek gösterge verilmelidir. **(Talebimiz kısmen karşılandı)**

Yardımcı Hizmetler Sınıfı'nda çalışan personel, bir defaya mahsus olmak üzere sınavsız olarak Genel İdare Hizmetleri Sınıfına geçirilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Şoförlere risk tazminatı ödenmeli ve ferdi kaza sigortası yaptırılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Mühendis ve teknik personele ödenen arazi tazminatı şoför kadrosundaki personele de ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Sözleşmeli statüde çalıştırılan tüm akademik ve idari personel kadroya geçirilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Askere giden ve doğum iznine ayrılan personelin sosyal güvenlik katkı payları kurum tarafından karşılanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm eğitim çalışanlarının toplu taşıma hizmetlerinden indirimli olarak yararlanması sağlanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm eğitim çalışanları için GSM şirketleri ile görüşülerek, indirimli tarife hizmeti sağlanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Diş, gözlük, ortez, protez ve çeşitli cihaz bedellerinin tamamı devlet tarafından karşılanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Kamu görevlilerinin sendika üyeliği ve üyelikten çekilme işlemleri e-devlet üzerinden yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Sendika bilgisi kişisel bilgi sayılarak, bunun amirler tarafından görülmesi engellenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Bakanlık merkez teşkilatı çalışanlarına verilen toplu taşıma kartlarından büyükşehirlerdeki tüm eğitim çalışanları da yararlandırılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Müze ve diğer tarihi yerlere ücretsiz giriş hakkı tüm eğitim çalışanlarını kapsayacak şekilde genişletilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Engelli kamu görevlilerine 2 yılda 1 derece verilmeli ve emekliye ayrılmaları durumunda ikramiyeleri %25 artırımlı ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Terör olaylarında hayatını kaybeden ya da yaralanan eğitim çalışanlarının çocuklarına, şehit ve gazi çocuklarında olduğu gibi özel okullarda %5 oranında ücretsiz kontenjan verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

İllerdeki ödül ve değerlendirme komisyonlarına, ildeki çalışan sayısının %10'u kadar üyesi bulunan sendikalar da temsilci vermelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Bakanlık merkez binasında ve taşrada görev yapan tüm eğitim çalışanlarının çocukları için kreş ve gündüz bakımevleri açılmalı ve ücretsiz olmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

MEB Teftiş Sistemi birleştirilmeli ve Bakanlık müfettişlerinin özlük hakları tüm müfettişleri kapsamalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı'nda öğretmen çocuklarına tanınan kontenjana, tüm eğitim çalışanları dahil edilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

İsimsiz ve imzasız dilekçe ile şikâyetler -CİMER başvuruları dahil işleme alınmamalı; MEB personeli yıpratılmamalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Geçici/vekâleten görevlendirmelerde ve kurucu müdürlüklerde duyuru yapılmalı, hizmet puanı, kariyer ve liyakat kriterleri göz önüne alınmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tek istihdam şekli kadrolu öğretmenlik olmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Ek ders ücretleri, uzman ve başöğretmen tazminatları emekli kesintisine dahil edilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Öğretmenlere 4 yıla 1 yıl olmak üzere yıpranma payı verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

24 Kasım Öğretmenler Günü'nde bütün eğitim çalışanlarına bir maaş tutarında ikramiye verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Zorunlu hizmet bölgelerinde görev yapan öğretmenlere bölgenin derecesine göre 1 ila 2 asgari ücret tutarında "Zorunlu Hizmet Tazminatı" ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

5 yılını dolduran öğretmenlere uzman, 5 yılını dolduran uzman öğretmenlere başöğretmen unvanı verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Birden fazla tutulan nöbet görevi için ayrı ayrı ücret ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Teneffüs yapmayan okul öncesi öğretmenlerine 6 saat ilave ek ders ücreti ödenmelidir.**(Talebimiz kısmen karşılandı)**

Mesai saatleri dışında ve hafta sonlarında yapılan seminer, hizmet içi eğitim kursları ve toplantıları isteğe bağlı olmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Belletici öğretmen görevlendirmeleri gönüllülük esasına dayalı yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Belletici öğretmenlere ödenen ek ders ücreti artırılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Yüksek lisans yapan öğretmenlere %25, doktora yapan öğretmenlere %40 artırımlı ücret ödemesi yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Ücretli öğretmenlere de nöbet görevi verilmeli, ek ders ücreti ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Zorunlu hizmet görevini bitiren öğretmenlere aynı görev yerinde çalışmaya devam ettiği sürece 2 yıla 1 kademe verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Ders kitapları her yıl dağıtılmak yerine, ciltlenmiş ve baskı kalitesi artırılmış şekilde 5 yıl süreli kullanılmak üzere okullara verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Her okula öğrenci sayısı ve fiziki şartlarına göre ödenek ayrılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm okullara güvenlik görevlisi tahsis edilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm eğitim çalışanlarının öğrenim durumu itibariyle yükselebilecekleri dereceye kadar yükselmeleri sağlanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Şef kadrosunda görev yapanlara ödenen Özel Hizmet Tazminatı artırılmalıdır. **(Talebimiz kısmen karşılandı)**

Yönetici kadrolarına verilen 3600 ek göstergenin yönetici kadrosunda sayılan şeflere de verilmesi için düzenleme yapılmalıdır. **(Talebimiz kısmen karşılandı)**

Daktilograf veya memur iken şef olanlarla, VHKİ iken şef olanlar arasındaki yan ödeme farkı kaldırılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

- Norm kadro uygulaması memur ve hizmetli için de olmalı, norm kadro ihtiyacı kadar personel görevlendirilmelidir. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Hizmet içi eğitim seminerlerine teknik personel ve şoför kadrolarının da çağrılması sağlanmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Döner sermayeli kurumlarda çalışan hizmetli ve memurların da döner sermayeden adil biçimde pay almaları sağlanmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Öğretmen dışındaki personellere ödenen fazla çalışma ücretleri %50 oranında artırılmalıdır. (**Talebimiz kısmen karşılandı**)

- MEM'lerde, okullarda çalışan memur ve hizmetlilere haftalık 40 saati aşan çalışmaları karşılığında fazla çalışma ücreti ödenmelidir. (**Talebimiz kısmen karşılandı**)

- Teknik hizmetler sınıfı personellerine hizmetin gereği olarak görev esnasında giyilmesi gereken koruyucu giyim malzemesi ayni olarak verilmelidir. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Rektör atamalarında seçim usulüne dönülmeli, tüm akademik ve idari personelin oy kullanabilmesi sağlanmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Meslek Yüksekokullarında yeterli sayıda akademik ve idari personelin bulundurulması için kadro açılmalıdır. (**Talebimiz kısmen karşılandı**)

- Doktorasını tamamlayan araştırma görevlileri akademik personel olarak daimi kadroya alınmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Tüm sözleşmeli akademik personel daimi kadroya geçirilmelidir. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Asker akademisyen uygulaması başlatılarak, yeni üniversitelerin bu şekilde akademisyen ihtiyacı karşılanmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- YÖK ve bağlı kuruluşlarında 657 sayılı DMK'ya tabi idari personelden yüksek lisansını tamamlayanlara %20, doktorasını tamamlayanlara %40 oranında ek özel hizmet tazminatı ödenmelidir. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- Üniversite senatolarına araştırma görevlilerinin de bir temsilciyle katılması sağlanmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

- "Akademik Faaliyetlere Destek Fonu" oluşturulmalıdır. (**Talebimiz karşılanmadı**)

Görevde Yükselme Sınavı YÖK tarafından rutin olarak iki yılda bir ve merkezi yazılı sınav şeklinde yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Araştırma Görevlisi, Öğretim Elemanı ve Doktor Öğretim Üyesinin kadro güvencesi sağlanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Araştırma Görevlileri ve Öğretim Elemanlarına proje yöneticiliği hakkı verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

En düşük akademisyen maaşı yoksulluk sınırının en az iki katı olmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Akademisyenlerin ders ve sınav ücretleri en az %100 oranında artırılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

13/b maddesi uyarınca yapılan geçici görevlendirmelerde personelin rızasının alınması zorunlu hale getirilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

İdari personelin de geliştirme ödeneğinden yararlanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Tüm idari kadroların atamaları Görevde Yükselme Sınavı ile yapılmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Üniversitelerde görev yapan uzman ve idari personellere, ÖSYM ve Anadolu Üniversitesi tarafından yapılan sınavlarda sınav görevi verilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Üniversitelerde idari personele de döner sermaye katkı payı ödenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Kamu görevlilerinin grev ve siyasete katılma hakkı ILO standartlarına göre düzenlenmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Milli Eğitim Bakanlığı'nda, İl ve İlçe MEM'lerde ve üniversitelerde sendika odaları tahsis edilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Sendika yönetim kurulu üyeleri ile temsilcilerinin sendikal faaliyetler kapsamında izinli oldukları günlerde ek dersleri kesilmemelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Sendika yöneticilerinin sendikal faaliyet ve açıklamaları nedeniyle haklarında soruşturma açılmasının önüne geçilmelidir. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Çocuk kulüpleri yönergesi değiştirilerek, ders saati ücreti %100 artırılmalı ve öğretmenin alacağı ücretin net %70 olması sağlanmalıdır. **(Talebimiz karşılanmadı)**

Türk Eğitim Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği'nin (UAESEB) ortaklaşa yürüttüğü "Türk Dünyası Eğitim Kurultayı" 01-05 Eylül 2025 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.

Bu kapsamda kurultaya; Türk Eğitim-Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği (UAESEB) Genel Başkanı Talip Geylan, MHP Meslekî ve Sivil Toplum Kuruluşları İle İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, Ankara Milletvekili Yaşar Yıldırım, Türk Dünyası ve Uluslararası İlişkilerden Sorumlu MHP Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İlyas Topsakal, Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Osman Mert, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Abdurrahman Aliy, MHP Genel Başkan Danışmanı Prof. Dr. Hanifi Macit, Giresun Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yalçın Sarıkaya, Türk Haber Sen Genel Başkanı Yücel Kazancıoğlu, Türk İmar Sen Genel Başkanı Zafer Çelik, Türk Diyanet Vakıf Sen Genel Başkanı Nuri Ünal, Türk Enerji Sen Genel Başkanı Şuayip Deniz Demir, Türk Kültür Sanat Sen Genel Başkanı Uğur Yıldırım, Türk Tarım Orman Sen Genel Başkanı Ahmet Demirci, Türk Yerel Hizmet Sen

Genel Başkanı Tuncay Erden, Türkiye Kamu Sen Genel Başkan Yardımcısı Kadir Şahin, Türkav Genel Başkanı Ebubekir Korkmaz, Kazakistan Eğitim, Bilim ve Yükseköğretim Çalışanları Sendikası Genel Başkanı Aygül Mukaşeva, Kırgızistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası Genel Başkanı Rustam Asanovich Nurmatov, Azerbaycan İlim ve Tahsil İşçileri Hemkarlar İttifakı Genel Başkanı Araz Paşayev, Kosova Türk Öğretmenler Derneği Başkanı Erol Kala, Kuzey Makedonya Ufuk Derneği Başkanı Şenay Osman, Kuzey Makedonya Türk Öğretmenler Derneği Başkanı Vildan Davtovska, Romanya Türk Tatar Öğretmenler Derneği Başkan Vekili Vildan Bormambet, Türk Eğitim Sen Genel Merkez Yöneticileri, şube başkanları ile çok sayıda akademisyen, bilim insanı ve öğretmen katıldı.

Türk Yüzyılının anahtarı eğitimdir. Ve bu anahtar, Türk milletinin ve soydaş toplulukların kaderini ortak bir geleceğe taşımak için kullanılmalıdır.

Kurultay'ın açılış oturumu saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başladı. Daha sonra kürsüye gelen Türk Eğitim-Sen ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan Kurultay'ın açılış konuşmasını yaptı. Geylan, "Eğitimin en alt kademesinden başlayarak üniversitelerimizde, enstitülerimizde akademik üretimi güçlendirmek, bilim insanı, öğretmen ve öğrenci değişim programlarıyla gençlerimizi kaynaştırmak, dijital dönüşüm ve yapay zekâ destekli ortak eğitim platformları kurmak, STEM alanlarında iş birlikleri geliştirmek ve gençlik forumlarıyla yeni nesli ortak bir platformda buluşturmak da öncelikli sorumluluğumuzdur. Türk ve Türkiye Yüzyılının anahtarı eğitimdir. Ve bu anahtar, Türk milletinin ve soydaş toplulukların kaderini ortak bir geleceğe taşımak için kullanılmalıdır. Ortak dil, ortak tarih ve ortak kültür; Türk Dünyası'nın en güçlü bağlarını oluşturmaktadır. Bu bağları eğitim yoluyla kuvvetlendirmek, geleceğe emin adımlarla yürümemizin teminatıdır. Türkçe'nin bir bilim dili olması, ortak müfredatla genç nesillerin aynı tarih ve kültür bilinciyle yetiştirilmesi, aslında Türk Dünyası'nın birliği için atılacak en sağlam temellerden biridir." diye konuştu.

Yaşar Yıldırım: Türkiye'nin büyümesi Türk dünyasının büyümesidir.

Genel Başkan Geylan'ın konuşmasının ardından kürsüye gelen MHP Genel Başkan Yardımcısı Yaşar Yıldırım, Türkiye'nin güçlü olmasının Türk dünyasının da güçlü olacağı anlamına geldiğini ifade ederek, "Türkiye'nin büyümesi Türk dünyasının büyümesidir. Türk dünyasının büyümesi, dünyada bir kutbun doğması ve etkili olmasıdır." diye konuştu.

Türk Yüzyılında Eğitim Vizyonu

Protokol konuşmalarının ardından "Türk Yüzyılında Eğitim Vizyonu" açılış oturumu gerçekleştirildi. Türk Yüzyılında Eğitim Vizyonu, 21.yüzyılda Türk Dünyası'nda eğitimin önemi, Azerbaycan-Türkiye Eğitim İş Birliği Geleceği, Türk Coğrafyasında Öğretmen ve Eğitim Sendikalarının rolü konularının yer aldığı açılış oturumunda; Türk Dünyası ve Uluslararası İlişkilerden Sorumlu MHP Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İlyas Topsakal, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Abdurrahman Aliy, Türk Dil Kurumu Başkanı Osman Mert, Giresun Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yalçın Sarıkaya konuşmacı olarak yer aldı.

"Ortak Müfredat ve Eğitimde İşbirliği" Paneli

Kurultayda üç ayrı panel de gerçekleştirildi. "Türk Dünyası'nda Ortak Müfredat ve Eğitimde İşbirliği" panelinde ortak ders kitaplarının içerikleri, ortak dil politikalarının ve ortak öğretmen değişim programları vb. konuları yer aldı. Panelistler; Prof. Dr. Esma Şimşek, Prof. Dr. Seyfullah Yıldırım, Prof. Dr. Yücel Gelişli, Prof. Dr. Osman Emin, MEB Almatı Eğitim Müşaviri Ayhan Korkmaz oldu.

"Eğitimde Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ Üzerinden Ortak Projeler Geliştirme" Paneli

Türk coğrafyasında dijital içerik üretimi, ortak uzaktan eğitim platformları, öğretmenlerin dijital okur-yazarlığı gibi konuların masaya yatırıldığı "Eğitimde Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ Üzerinden

Ortak Projeler Geliştirme" Panelinde ise; Prof. Dr. Hayati Beşirli, Prof. Dr. Murat Ateş, Prof. Dr. Çelebi Uluyol, Prof. Dr. Temel Çalık değerli görüşleriyle yer aldı.

"Türk Dünyasında Eğitim Sendikalarının Geleceği ve Hak Temelli Mücadele" Paneli

Eğitim çalışanlarının özlük hakları, uluslararası eğitim sendikalarıyla iş birliği gibi konularının yer aldığı "Türk Dünyasında Eğitim Sendikalarının Geleceği ve Hak Temelli Mücadele" panelinde de Prof. Dr. Yılmaz Yeşil, Araz Paşayev (Azerbaycan İlim ve Tahsil İşçileri Hemkarlar İttifakı Genel Başkanı), Aygül MUKAŞEVA (Kazakistan Eğitim Bilim ve Yükseköğretim Çalışanları Sendikası Genel Başkanı), Rustam Asanovich Nurmatov (Kırgızistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası Genel Başkanı) konuşmacı olarak yer aldı.

Panellerin tamamlanmasının ardından Genel Başkan Talip Geylan panelistlere plaket takdim etti.

Türk Dünyası Eğitim Kurultayı ile eş zamanlı olarak "Türk Dünyasında Ortak Tarihi Yazımı" ve "Türk Dünyasında Ortak Müfredat Oluşturma" Çalıştayları yapıldı. "Türk Dünyasında Ortak Tarihi Yazımı" Çalıştayının yönlendiriciliğini Prof. Dr. Nasrullah Uzman ve Doç Dr. Selman Ablak yaptı. "Türk Dünyasında Ortak Müfredat Oluşturma" Çalıştayının yönlendiriciliğini de Prof. Dr. Muhammet Koçak ve Prof. Dr. Yücel Gelişli gerçekleştirdi.

"Türk Dünyası Eğitim Kurultayı"
Kapsamında Anıtkabir'e Anlamlı Ziyaret

Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği ve Türk Eğitim Sen'in ortaklaşa düzenlediği "Türk Dünyası Eğitim Kurultayı" çerçevesinde anlamlı bir ziyaret gerçekleştirildi. Türk Eğitim Sen ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan, Türk Eğitim Sen Genel Merkez Yöneticileri, Türk Dünyası'ndan gelen üye kuruluşların genel başkan ve temsilcileri ile Türk Eğitim Sen şube başkanlarından oluşan heyet Anıtkabir'i

ziyaret etti. Ziyarette Atatürk'ün mozolesine çelenk sunularak, saygı duruşunda bulunuldu. Ardından Genel Başkan Geylan, Misak-ı Milli Kulesine geçerek, Anıtkabir özel defterini imzaladı. Geylan, deftere yazdığı mesajda şu ifadelere yer verdi: "BÜYÜK ATATÜRK, Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği ve Türk Eğitim-Sen öncülüğünde, Türk Dünyasının farklı coğrafyalarından gelen eğitimciler

olarak, aziz hatıran önünde saygıyla eğiliyoruz. Senin önderliğinde yükselen Cumhuriyet, sadece Türkiye Türklüğü için değil, aynı zamanda bütün Türk Dünyası için umut ve ilham kaynağı olmuştur. Bizler, senin "En hakiki mürşit ilimdir" sözünden ilham alarak; bilimin, aklın ve aydınlığın yolunda yürümeye kararlıyız. Türk Dünyası'nın eğitimcileri olarak; fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesillerimizi milli şuurla, ortak

değerlerle ve evrensel bilgiyle yetiştirmek için omuz omuza çalışacağız. İçtenlikle inanıyoruz ki, 21. Yüzyıl Türk Asrı olacak ve Türk Yüzyılı eğitimle inşa edilecektir. Bu ülkünün hayat bulması yolunda; yılmadan, yorulmadan, azimle çalışacağımıza söz veriyoruz. Aziz hatıran önünde bir kez daha ant içiyoruz: Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe hiç durmadan yürüyeceğiz. Mübarek ruhun şad olsun."

ULUSLARARASI AVRASYA EĞİTİM SENDİKALARI BİRLİĞİ'NİN HİZMET BİNASI ANKARA'DA AÇILDI

Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği'nin hizmet binası Ankara'da açıldı. Açılış törenine Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı Önder Kahveci, Türk Eğitim Sen ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan, Türk Eğitim Sen Genel Merkez Yöneticileri ve Türk Dünyası'ndan gelen üye kuruluşların genel başkan ve temsilcileri katıldı.

Açılışta bir konuşma yapan Türkiye Kamu Sen Genel Başkanı Önder Kahveci, "Türk Dünyası'nın ortak ideallerine hizmet eden ve gelecek nesillere yön verecek kutlu bir adım atılmıştır. Bu anlamlı organizasyona öncülük eden Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı Talip Geylan başta olmak üzere emeği geçen tüm üyelere başarılar diliyorum." dedi.

Daha sonra bir konuşma yapan Türk Eğitim Sen ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan, UAESEB'in hizmet binasının hayırlı olmasını dileyerek, "UAESEB'in, iki milyonun üzerinde eğitim çalışanını temsil eden bir uluslararası çatı örgüttür." dedi.

UAESEB'in, öğretmenlerin özlük haklarını savunan bir kurum olmanın yanında, aynı zamanda Türk Dünyası'nın ortak aklını temsil eden bir fikir ocağı olduğunu da kaydeden Genel Başkan Geylan, "UAESEB eğitim çalışanlarının çalışma hayatına yönelik sorunların çözümü noktasında ulusal ve uluslararası mevzuat hükümlerine göre çözüm üretme, iş birliği sağlama, ortak projeler ve gelecek ön gösterimleri üzerine çalışmalar yapmaktadır. Bunun yanında eğitim ve kültür alanında ortaklıkların pekişmesi gayesi ile toplantılar, bilimsel kongreler düzenlemektedir. Bu çalışmalarımız azim ve kararlılıkla devam edecektir. Birlikteliğimiz daim olsun" dedi.

Öte yandan açılış töreninde Kırgız Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Merkez Komitesi ile Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği arasında İşbirliği Protokolü imzalandı.

TÜRK DÜNYASINDA ORTAK MÜFREDAT OLUŞTURMA ÇALIŞTAYI

Sonuç Raporu

GİRİŞ

21. yüzyıl, dünya tarihinde yeni bir dönüşüm çağını beraberinde getirmiştir. Dijitalleşme, yapay zekâ, küresel ısınma, enerji ve gıda krizleri, yeni güvenlik tehditleri ve küresel ölçekte hızlanan sosyo-ekonomik değişimler, devletlerin geleceğe dair stratejik planlamalarında eğitimi merkeze almalarını zorunlu hale getirmiştir. Eğitim, yalnızca bireylere bilgi aktarma değil, bunun ötesinde toplumların uluslararası rekabet gücünü belirleyen, kültürel kimliği şekillendiren ve gelecek vizyonunu inşa eden bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda Türk Dünyasında ortak müfredat oluşturulması, yalnızca eğitim politikaları açısından değil, aynı zamanda ortak kimlik inşası, stratejik dayanışma ve küresel ölçekte rekabet gücü açısından da kritik bir öneme sahiptir.

Çalıştayımızın çıkış noktası, "21. Yüzyıl Türk Asrı" vizyonudur. Bu vizyon, Türk Devletlerinin uluslararası arenada ekonomik, siyasi, kültürel ve teknolojik açıdan güçlenerek 21. yüzyılı Türk dünyasının yüzyılı

hâline getirme idealini ifade etmektedir. "Türk Yüzyılı" olarak da adlandırılan bu yaklaşım, yalnızca bir siyasi slogan değil, aynı zamanda bütün Türk Devletlerinin gelecek nesilleri ortak değerler, bilgi ve becerilerle yetiştirerek küresel sahnede güçlü bir konuma ulaşması anlamına gelmektedir. Bu büyük hedefin gerçekleşmesi, her şeyden önce eğitimde ortak bir yol haritası belirlenmesine bağlıdır. Çünkü güçlü toplumların temeli güçlü bir eğitim sistemine dayanır; ortak hedeflerin teminatı ise ortak müfredatla şekillenen ortak bir gelecek vizyonudur.

Bu çalıştayın temel amacı, Türk Devletlerinde eğitimin her kademesinde birlik ve uyumun sağlanabilmesi için müfredat hazırlama süreçlerinde izlenecek stratejik ilkelerin belirlenmesi ve bu ilkeler doğrultusunda bir çerçeve belgesinin ortaya konmasıdır. Hazırlanacak çerçeve belge, yalnızca ortak kimlik ve kültürel değerlerin aktarımını değil, aynı zamanda dünyanın hızla değişen şartlarına uyum sağlayacak şekilde geleceğin meslekleri, dijital dönüşüm, iklim değişikliği, tarım ve gıda güvenliği, küresel afetlerle başa çıkma, üstün zekâlı bireylerin yönlendirilmesi gibi stratejik alanları da içerecektir. Böylelikle Türk Devletleri'nin ortak hedefi, genç nesilleri 21. yüzyılın zorluklarına hazırlarken aynı zamanda ortak kimlik ve tarih bilincini pekiştirmek olacaktır.

Çalıştay üç aşamalı bir yöntemi benimsemiştir:

İhtiyaç Analizi: Türk Devletlerinde mevcut müfredatların güçlü ve zayıf yönlerinin karşılaştırılması, ortak alanların ve farklılıkların tespiti.

İlke ve Kriterlerin Belirlenmesi: Ortak müfredatın hazırlanmasında temel alınacak ilkelerin, stratejik önceliklerin ve evrensel standartlara uygun kriterlerin belirlenmesi.

Çerçeve Belgenin Oluşturulması: Müfredatın kademe, okul türü ve bölgesel farklılıklar dikkate alınarak bütüncül bir yaklaşımla tasarlanması, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması ve ortak hedeflere yönelik bir yol haritasının çizilmesi.

Bu sürecin merkezinde "Lider Türk Devletleri" anlayışı bulunmaktadır. Liderlik, yalnızca siyasi ya da ekonomik gücü değil; aynı zamanda bilgi, bilim ve eğitimde öncülüğü de ifade eder. Türk Dünyası, tarih boyunca farklı coğrafyalarda çok sayıda devlet ve imparatorluk kurarak medeniyet tarihine yön vermiştir. Bugün de 21. yüzyılın değişen şartlarında bu mirası geleceğe taşıyabilmenin en güçlü yolu, eğitimde işbirliği ve ortak müfredat çalışmalarıdır. Lider Türk Devletleri, ortak müfredat aracılığıyla hem kendi vatandaşlarına daha güçlü bir gelecek sunacak, hem de Türk Dünyasında kültürel ve bilimsel birlikteliğin öncüsü olacaktır.

Çalıştayın bir diğer amacı da, Türk Devletlerinde eğitim kademeleri arasında birlik sağlanırken farklı coğrafi, kültürel ve sosyo-ekonomik şartların da gözetilmesidir. Ortak müfredat, tek tip bir anlayış dayatmamalı; farklı bölgelerin ihtiyaçlarını dikkate alarak esnek ve kapsayıcı bir yapıda olmalıdır. Böylelikle hem ortak bir kimlik inşa edilecek hem de yerel özellikler korunarak çeşitlilik içinde birlik sağlanacaktır.

Sonuç olarak, bu çalıştay "Türk Asrı" vizyonunun eğitim ayağını oluşturmayı hedeflemektedir. Çalıştay raporu, geleceğin mesleklerinden iklim krizine, dijital dönüşümden üstün zekâlı bireylerin eğitilmesine kadar geniş bir yelpazede stratejik öneriler sunacak; bu öneriler, Türk Dünyasının gelecekte güçlü, dayanışmacı ve küresel ölçekte etkin bir aktör hâline gelmesine katkı sağlayacaktır. Ortak müfredat yalnızca bir eğitim politikası değil, aynı zamanda Türk Dünyasının ortak geleceğinin teminatı olarak görülmektedir.

TÜRK DÜNYASINDA ORTAK MÜFREDAT İHTİYACI VE ÖNEMİ

Türk Dünyasında ortak müfredat ihtiyacı, yalnızca eğitimin teknik bir konusu değil; aynı zamanda stratejik, kültürel ve siyasi bir meseledir. Ortak müfredat, Türk Devletleri ve topluluklarının ortak kimlik bilinci, kültürel süreklilik ve uluslararası rekabet gücü açısından taşıdığı hayati önemiyle, 21. yüzyılın "Türk Asrı" hedefinin eğitim alanındaki temel dayanağını oluşturmaktadır.

1. Tarihsel Arka Plan

Türkler tarih boyunca geniş coğrafyalara yayılmış, farklı devletler kurmuş ve bu devletlerin eğitim sistemleri, kendi dönemlerinin şartlarına göre şekillenmiştir. Göktürklerden Uygurlara, Selçuklulardan Osmanlılara kadar uzanan bu tarihsel süreçte, ortak değerler ve kültürel kodlar her zaman belirleyici olmuştur. Ancak modern çağda ulus-devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte her ülkenin kendi ulusal müfredatını oluşturması, Türk Dünyasında eğitimde parçalanmış bir yapıyı beraberinde getirmiştir. Ortak müfredat çalışmaları, işte bu parçalı yapıyı aşmayı ve Türk milletlerinin tarihsel köklerinden beslenen bütüncül bir eğitim perspektifi oluşturmayı hedeflemektedir.

2. Ortak Kimlik ve Değerlerin Güçlendirilmesi

Ortak müfredat, yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda ortak kimlik ve değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması bakımından stratejik öneme sahiptir. Türk Dünyası çocukları ve gençleri, kendi ülkelerinin tarihini ve kültürünü öğrenirken aynı zamanda ortak Türk tarihini, edebiyatını, bilim insanlarını ve kültürel mirasını da tanımalıdır. Bu yaklaşım, farklı Türk devletlerinde yetişen gençlerin ortak bir aidiyet duygusuyla birbirine bağlanmalarını sağlayacaktır. Müfredatta Türk dili ve lehçelerinin öğretimi, Türk Dünyasının büyük şair ve düşünürleri (Yusuf Has Hacip, Kaşgarlı

Mahmud, Hoca Ahmet Yesevî, Yunus Emre, Ali Şir Nevaî, Fuzûlî, Ziya Gökalp vb.) ile çağdaş bilim insanlarının ortak paydada anlatılması, ortak kimliğin güçlenmesine doğrudan katkı sağlayacaktır.

3. Uluslararası Rekabet Gücü

21. yüzyılda ülkelerin uluslararası alandaki gücü yalnızca ekonomik ya da askeri kapasiteyle ölçülmemekte, bilgi üretme ve teknolojiyi yönlendirme kabiliyetiyle de belirlenmektedir. Bu nedenle eğitim sistemleri, artık sadece ulusal ihtiyaçları değil, aynı zamanda küresel rekabeti de dikkate almak zorundadır. Ortak müfredat, Türk Dünyasının gençlerini geleceğin mesleklerine, dijital dönüşüme, yapay zekâya, yeşil ekonomiye ve sürdürülebilir kalkınmaya hazırlayarak uluslararası rekabette avantaj sağlayacaktır. Ortak müfredat sayesinde Türk Devletleri arasında akademik hareketlilik artacak, öğrenciler farklı ülkelerde daha kolay eğitim görebilecek, diplomaların karşılıklı tanınması kolaylaşacak ve Türk Dünyası üniversiteleri küresel ölçekte daha görünür hâle gelecektir.

4. Eğitimde Birlik ve Dayanışma

Ortak müfredatın bir diğer önemli katkısı, Türk Devletleri arasında dayanışma ve birlik kültürünü pekiştirmesidir. Bugün dünya siyasetinde bölgeler arası işbirlikleri giderek güçlenmekte, Avrupa Birliği gibi

yapılar eğitimde ortak standartlarla kültürel ve bilimsel birliği sağlamaktadır. Türk Dünyası da ortak müfredat aracılığıyla benzer bir işbirliği modelini hayata geçirebilir. Bu birliktelik, yalnızca ders kitaplarında değil, aynı zamanda öğretmen değişim programları, öğrenci kampları, ortak projeler ve bilimsel kongrelerle de desteklenmelidir.

5. Türk Asrı ve Türk Yüzyılı Vizyonuna Katkı

"Türk Asrı" ve "Türk Yüzyılı" vizyonları, sadece ekonomik veya siyasi hedeflere dayalı değildir. Bu vizyonun en güçlü ayağı eğitimdir. Çünkü eğitimsiz bir gelecek inşası mümkün değildir. Ortak müfredat sayesinde Türk Devletleri, kendi genç nesillerini yalnızca ulusal kimlikleriyle değil, aynı zamanda ortak bir Türk Dünyası bilinciyle yetiştirecek; bu da 21. yüzyılda Türk milletlerinin liderlik rolünü pekiştirecektir. Lider Türk Devletleri, eğitimdeki bu ortak vizyonu sahiplendiğinde, Türk Dünyası yalnızca bölgesel değil, küresel bir aktör hâline gelecektir.

ORTAK MÜFREDATIN STRATEJİK İLKELERİ

Türk Dünyasında ortak müfredatın hazırlanması, yalnızca pedagojik bir tasarım süreci değil; aynı zamanda stratejik, kültürel ve sosyo-politik bir girişimdir. Ortak müfredat, geleceğin dünyasında Türk Devletlerinin liderlik rolünü güçlendirmek, ortak kimliği pekiştirmek ve küresel rekabette üstünlük sağlamak amacıyla belirli ilkeler çerçevesinde şekillendirilmelidir. Çalıştayın tartışmaları sonucunda ortak müfredatın dayandırılması gereken temel stratejik ilkeler şu şekilde özetlenebilir:

1. Ortak Dil, Tarih ve Kültür Bilinci

Türk Dünyasında ortak müfredatın en güçlü dayanağı, ortak kimlik bilincidir. Bu kimliğin taşıyıcı unsurları ise Türk dili, ortak tarih ve kültürel değerlerdir. Müfredat, Türkçe'nin farklı lehçelerini kapsayıcı biçimde öğreten; Türk Dünyasının tarihini farklı kollarla zenginleşen ama aynı kökten beslenen bir ırmak gibi anlatan; edebiyat, sanat ve felsefede ortak figürleri öne çıkaran bir yapıya sahip olmalıdır. Böylece öğrenciler, yalnızca kendi ülkelerinin değil, bütün Türk Dünyasının çocukları olduklarının bilinciyle yetişeceklerdir.

2. Bilim ve Teknolojide Çağın Gereklerine Uyum

21. yüzyıl, bilim ve teknolojinin hızla geliştiği bir dönemdir. Yapay zekâ, biyoteknoloji, nanoteknoloji, kuantum bilişimi, uzay araştırmaları gibi alanlar, gelecekte devletlerin gücünü belirleyecek kritik sahalardır. Ortak müfredat, bu alanları temel derslerin içine entegre ederek Türk Dünyasının gençlerini geleceğin dünyasına hazırlamalıdır. Ayrıca STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik) odaklı eğitim modeline, sanatsal ve kültürel boyutu da kapsayan STEAM yaklaşımı eklenmelidir. Bu sayede bilimsel üretim ile kültürel kimlik arasında denge kurulacaktır.

3. İnsani Değerler ve Toplumsal Barış

Ortak müfredat, yalnızca bilim ve teknoloji temelli değil; aynı zamanda insani değerleri ve toplumsal barışı önceleyen bir içerikle hazırlanmalıdır. Türk Dünyasının kadim değerleri olan adalet, merhamet, misafirperverlik, yardımlaşma ve insan onuruna saygı,

müfredatın temel taşlarını oluşturmalıdır. Bu değerlerin günümüz dünyasında insan hakları, demokrasi, eşitlik, çevreye duyarlılık gibi evrensel ilkelerle buluşturulması, Türk Dünyasının ortak eğitim anlayışını hem köklü hem de çağdaş kılacaktır.

4. Küresel Uyum ve Yerel Farklılıkların Dengesi

Türk Dünyası geniş bir coğrafyaya yayılmakta ve farklı sosyo-ekonomik koşullara sahiptir. Bu nedenle ortak müfredat tek tipçi bir anlayışa dayanamaz. Stratejik ilke, birlik içinde çeşitlilik olmalıdır. Ortak müfredat, bütün Türk Devletlerinde uygulanabilecek bir çekirdek program içermeli; bunun yanında her ülkenin kendi tarihsel, kültürel ve bölgesel ihtiyaçlarını yansıtabileceği esnek bir yapıya sahip olmalıdır. Böylece hem ortaklık sağlanacak hem de yerel özgünlükler korunacaktır.

5. Sürdürülebilirlik ve Çevresel Duyarlılık

Küresel ısınma, çevre sorunları ve iklim değişikliği, 21. yüzyılın en önemli tehditleri arasındadır. Ortak müfredat, sürdürülebilir yaşam kültürünü merkeze almalı; öğrencileri enerji verimliliği, çevre dostu teknolojiler, su ve gıda güvenliği konularında bilinçlendirmelidir. Bu yaklaşım, Türk Dünyasının geleceğini yalnızca ekonomik açıdan değil, ekolojik açıdan da güvence altına alacaktır.

6. Katılımcı ve Paydaş Temelli Yönetim

Ortak müfredatın hazırlanması sürecinde sadece hükümetler değil, aynı zamanda öğretmenler, akademisyenler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve öğrenciler de sürece dahil edilmelidir. Katılımcı bir yaklaşım, hem müfredatın kapsayıcılığını artıracak hem de uygulanabilirliğini güçlendirecektir. Ayrıca müfredatın uygulanmasında düzenli olarak geri bildirim alınmalı, değerlendirme ve iyileştirme mekanizmaları sürekli işler durumda olmalıdır.

7. Uluslararası Standartlarla Uyum

Ortak müfredat, sadece Türk Dünyası için değil, aynı zamanda küresel ölçekte de geçerliliği olan bir sistem olmalıdır. Bu bağlamda UNESCO, OECD ve diğer uluslararası kuruluşların belirlediği eğitim standartları göz önünde bulundurulmalı; ancak bu standartlar, Türk Dünyasının kültürel kimliği ve tarihsel değerleriyle harmanlanarak özgün bir eğitim modeli oluşturulmalıdır.

8. Geleceğe Yönelik Vizyoner Yaklaşım

Ortak müfredat, bugünün sorunlarını çözmekle sınırlı kalmamalı; aynı zamanda geleceği inşa etme vizyonuna da sahip olmalıdır. Geleceğin meslekleri, yapay zekâ ile işbirliği, dijital vatandaşlık, uzay teknolojileri, biyoteknoloji gibi alanlarda vizyoner bir bakış açısıyla hazırlanacak dersler, Türk Dünyasının gençlerini yalnızca günümüzün değil, geleceğin liderleri hâline getirecektir.

MÜFREDAT BELİRLEMEDE ÖNCELİKLER

21. yüzyılın eğitim anlayışı, yalnızca geçmişin bilgilerini aktarmakla sınırlı kalamaz; aynı zamanda geleceğin dünyasını inşa edecek bireyler yetiştirmeyi de

hedeflemek zorundadır. Türk Dünyasında ortak müfredat hazırlanırken, küresel eğilimler, insanlığın karşı karşıya olduğu tehditler ve fırsatlar, bölgesel ihtiyaçlar ve ortak değerler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda çalıştayda öne çıkan öncelikler aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Geleceğin Meslekleri ve İnovasyon

Geleceğin iş gücü piyasası, günümüzden çok farklı olacaktır. Yapay zekâ mühendisliği, biyoteknoloji, robotik, siber güvenlik, veri bilimi, uzay teknolojileri, yeşil enerji mühendisliği gibi meslekler öne çıkarken, klasik birçok meslek ya dönüşecek ya da ortadan kalkacaktır. Ortak müfredat, gençlerin bu dönüşüme hazırlıklı olmasını sağlamalıdır.

Kriterler:

- Mesleki ve teknik derslerin geleceğin iş kollarına göre güncellenmesi.
- İnovasyon ve girişimcilik derslerinin ilkokuldan itibaren verilmesi.
- Türk Dünyasında ortak teknoloji parkları ve inovasyon merkezlerinin kurulması.
- Üniversite-sanayi işbirliğini destekleyen ortak projelerin müfredata entegre edilmesi.

2. Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ

Pandemi sonrası hızlanan dijitalleşme, eğitimde dijital becerilerin ve yapay zekâ okuryazarlığının önemini daha da artırmıştır. Ortak müfredat, gençlerin yalnızca teknoloji kullanıcıları değil, aynı zamanda teknoloji üreticileri olarak yetişmesini sağlamalıdır.

Kriterler:

- Kodlama, algoritma mantığı, yapay zekâ uygulamaları, siber güvenlik gibi konuların müfredata eklenmesi.

- Öğrencilere dijital vatandaşlık bilincinin kazandırılması.
- Türk Dünyası ülkeleri arasında ortak dijital eğitim platformlarının kurulması.
- Öğretmenlerin dijital pedagojik yeterliliklerinin artırılması.

3. Küresel Isınma ve Çevre Eğitimi

İklim değişikliği, sadece çevresel bir sorun değil; aynı zamanda ekonomik, siyasi ve toplumsal dengeleri değiştiren küresel bir krizdir. Türk Dünyası, geniş coğrafyasıyla iklim değişikliğinden doğrudan etkilenmektedir. Ortak müfredat, çevre bilincini ve sürdürülebilir kalkınma anlayışını merkeze almalıdır.

Kriterler:

- Çevre dostu teknolojiler, yenilenebilir enerji kaynakları, karbon ayak izi azaltımı gibi konuların derslere entegre edilmesi.
- "Yeşil okul" uygulamalarının yaygınlaştırılması.
- Doğal kaynakların korunmasına yönelik bilinçlendirme programlarının geliştirilmesi.
- Türk Dünyasının ortak çevre projelerinin eğitim yoluyla desteklenmesi.

4. Tarım ve Gıda Güvenliği

Geleceğin en kritik sorunlarından biri gıda güvenliği olacaktır. Artan nüfus, iklim değişikliği ve küresel

krizler, tarım ve gıda sektörünü stratejik hâle getirmiştir. Ortak müfredat, genç nesilleri tarım teknolojileri, gıda bilimi ve sürdürülebilir tarım konusunda bilinçlendirmelidir.

Kriterler:

- Akıllı tarım uygulamaları, tohum teknolojileri ve gıda mühendisliği derslerinin müfredata eklenmesi.
- Tarımda dijitalleşmenin (drone kullanımı, sensör teknolojisi vb.) öğrencilere tanıtılması.
- Türk Dünyasında tarımsal üretim ve gıda güvenliği alanında ortak araştırma projeleri.
- Gençlerin kırsal kalkınmaya katkı sağlaması için tarım okulları ve çiftlik eğitim merkezlerinin açılması.

5. Küresel Afetlerle Başa Çıkma

Depremler, salgın hastalıklar, seller ve orman yangınları gibi afetler, eğitim sistemlerinin kesintiye uğramasına ve toplumların ciddi kayıplar yaşamasına neden olmaktadır. Ortak müfredat, kriz zamanlarında dayanıklılığı artıracak bilgi ve becerileri kazandırmalıdır.

Kriterler:

- Afet bilinci, ilk yardım ve kriz yönetimi derslerinin zorunlu hâle getirilmesi.
- Okullarda düzenli tatbikatlar ve kriz senaryolarının uygulanması.
- Psikolojik dayanıklılık ve travma sonrası toparlanma eğitimlerinin verilmesi.
- Türk Dünyasında ortak afet yönetimi eğitim merkezlerinin kurulması.

6. Üstün Zekâlı Bireylerin Eğitimi

Üstün zekâlı bireyler, toplumların bilimsel, teknolojik ve kültürel gelişiminde lokomotif rol üstlenir. Ancak yeterince desteklenmediklerinde potansiyelleri kaybolur ya da başka ülkelere yönelir. Ortak müfredat, üstün zekâlı bireylerin erken yaşta tespit edilmesini ve yeteneklerine uygun programlarla yönlendirilmesini sağlamalıdır.

Kriterler:

- Üstün zekâlı öğrencilerin erken tanılanması için ortak ölçme-değerlendirme sistemleri geliştirilmesi.
- Bu öğrenciler için özel hızlandırılmış programlar, bilim olimpiyatları ve araştırma bursları sağlanması.
- Türk Dünyası "Üstün Zekâlılar Akademisi" kurulması.
- Beyin göçünü engellemek için cazip eğitim ve araştırma imkanlarının sunulması.

KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE ÇERÇEVE YAKLAŞIMLAR

Türk Dünyasında ortak müfredat çalışmaları, tek tip bir anlayışla değil; eğitim kademelerinin ihtiyaçla-

rını ve her yaş grubunun gelişim özelliklerini dikkate alan esnek bir modelle yürütülmelidir. Bu bağlamda çalıştayda dört temel kademeye (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) ek olarak yaygın eğitim ve yetişkin eğitimi için de öneriler geliştirilmiştir.

1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi dönem, bireyin hem bilişsel hem de duygusal gelişimi açısından kritik bir evredir. Bu dönemde verilecek ortak müfredat, Türk Dünyasının kültürel kodlarını çocuklara erken yaşta kazandırmalıdır.

Ortak İlkeler:

- Türk kültürüne ait masallar, halk oyunları, şarkılar ve değerler eğitiminin programlara entegre edilmesi.
- Oyun temelli öğrenme yöntemleriyle Türk Dünyasının ortak sembollerinin çocuklara tanıtılması.
- Türkçe'nin temel kelime ve kavramlarının öğretilmesi, farklı lehçelere karşı merakın uyandırılması.
- Erken yaşta çevre bilinci ve doğa sevgisinin kazandırılması.

2. İlköğretim (İlkokul ve Ortaokul)

İlköğretim, temel becerilerin kazanıldığı ve bireyin kimlik bilincinin oluşmaya başladığı dönemdir. Ortak müfredat, bu aşamada hem akademik hem de kültürel ortaklıkları öne çıkarmalıdır.

Ortak İlkeler:

- Türk Dünyası ortak tarih ve coğrafya bilgisi, basit düzeyde ders kitaplarına eklenmelidir.
- Matematik, fen ve sosyal bilimlerde evrensel beceriler öğretilirken Türk bilim insanlarının katkılarına da yer verilmelidir.
- Ortak değerler (yardımlaşma, adalet, dürüstlük, aile sevgisi) sistematik olarak işlenmelidir.
- Dijital okuryazarlık, kodlama ve temel teknolojik beceriler bu kademede başlatılmalıdır.

3. Ortaöğretim (Genel, Mesleki ve Teknik)

Ortaöğretim, öğrencilerin hem akademik kariyere hem de mesleki hayata yönlendirildiği kritik bir evredir. Ortak müfredat bu dönemde uluslararası rekabet gücünü artıracak şekilde tasarlanmalıdır.

Ortak İlkeler:

- Ortak Türk Tarihi ve Türk Edebiyatı dersleri, bütün Türk Devletlerinde benzer içerikle okutulmalıdır.
- Mesleki ve teknik liselerde ortak standartlar geliştirilmeli, özellikle enerji, tarım, bilişim ve endüstri alanlarında işbirliği yapılmalıdır.
- Gençlerin girişimcilik ve inovasyon becerilerini geliştirecek dersler müfredata entegre edilmelidir.
- Yabancı dil olarak İngilizce, Rusça ve Çince öğretilirken, aynı zamanda Türk lehçeleri arasında karşılıklı anlama becerisi kazandırılmalıdır.
- Spor, sanat ve kültürel etkinliklerde Türk Dünyası ortak festivalleri düzenlenmelidir.

4. Yükseköğretim

Yükseköğretim, bilimsel üretimin ve uluslararası görünürlüğün merkezidir. Ortak müfredat bu kademede üniversiteler arası işbirliği ve bilimsel bütünleşme üzerine yoğunlaşmalıdır.

Ortak İlkeler:

- Türk Dünyasında ortak diploma ve çift diploma programları yaygınlaştırılmalıdır.

- Üniversiteler arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişimi artırılmalıdır.
- Türk Dünyası'nın ortak araştırma merkezleri kurulmalı (örneğin: yapay zekâ, biyoteknoloji, enerji, tarih, dil çalışmaları alanlarında).
- Bilimsel yayınlarda Türk Dünyası veri tabanı oluşturulmalı, akademisyenler ortak platformlarda üretim yapmalıdır.
- Yükseköğretimde kalite güvencesi için Türk Dünyası Akreditasyon Kurulu oluşturulmalıdır.
- Sağlık eğitimi, eczacılık ve koruyucu hekimlik konularında ortak bir bakış belirlenmelidir.

5. Yaygın Eğitim ve Yetişkin Eğitimi

Eğitim yalnızca çocuklar ve gençler için değil; hayat boyu öğrenme perspektifiyle yetişkinler için de önemlidir. Ortak müfredat bu alanda da stratejik bir vizyon geliştirmelidir.

Ortak İlkeler:

- Mesleki becerilerin güncellenmesi için yetişkinlere yönelik sürekli eğitim merkezleri açılmalıdır.
- Tarım, gıda, teknoloji, finansal okuryazarlık gibi alanlarda yetişkin eğitimi yaygınlaştırılmalıdır.
- Göçmen Türk toplulukları için ortak müfredatlı uyum programları hazırlanmalıdır.
- Emeklilere, ev hanımlarına ve kırsalda yaşayan bireylere yönelik kültürel ve beceri geliştirme kursları açılmalıdır.

BÖLGESEL VE BİREYSEL FARKLARIN GÖZETİLMESİ

Türk Dünyasında ortak müfredatın hazırlanması, tek tipçi bir anlayıştan uzak; farklı bölgelerin coğrafi, sosyo-ekonomik ve kültürel şartlarını dikkate alan esnek ve kapsayıcı bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Türk Dünyası, Orta Asya bozkırlarından Anadolu'ya, Sibirya steplerinden Balkanlar'a, Kafkasya'dan Orta Doğu'ya kadar geniş bir coğrafyaya yayılmaktadır. Bu genişlik beraberinde farklı iklimleri, kültürleri, ekonomik seviyeleri ve eğitim geleneklerini getirmektedir. Bu nedenle ortak müfredat, birlik içinde çeşitliliği esas alan bir anlayışla hazırlanmalı, hem ortak değerleri hem de yerel özgünlükleri korumalıdır.

1. Coğrafi Farklılıklar

Türk Dünyası, tarım toplumlarından sanayi merkezlerine, bozkır yaşamından büyük şehir kültürüne kadar çeşitlilik arz etmektedir. Bu durum, müfredatta coğrafi şartlara uyumlu esneklik gerektirir.

Orta Asya ülkelerinde tarım, su yönetimi ve doğal kaynakların korunması öncelikli iken, Türkiye'de teknoloji ve sanayiye yönelik dersler öne çıkabilir.

Sibirya bölgesinde iklim koşullarına uygun çevre bilinci ve doğal yaşam dersleri işlenebilir.

Balkanlardaki Türk topluluklarında ise kültürel kimliğin korunmasına yönelik programlar daha yoğun şekilde uygulanabilir.

Bu çeşitlilik, ortak müfredatın özüne zarar vermeden, yerel ihtiyaçlara uyarlanması gereken bir çerçeve esnekliğini zorunlu kılmaktadır.

2. Sosyo-Ekonomik Farklılıklar

Türk Devletleri ve topluluklarının ekonomik gelişmişlik seviyeleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar doğrudan eğitim fırsatlarına da yansımaktadır.

Gelişmiş şehir merkezlerinde teknoloji tabanlı müfredat uygulamaları kolayca hayata geçirilebilirken, kırsal bölgelerde internet erişimi ve altyapı sorunları öncelikli konular arasında yer almaktadır.

Ortak müfredat, bu eşitsizlikleri giderecek şekilde tasarlanmalı; dijital eğitim platformları, uzaktan eğitim çözümleri ve taşınabilir eğitim merkezleri geliştirilmelidir.

Eğitim finansmanında dayanışma modeli oluşturularak daha az imkâna sahip bölgelerde ortak projelerle destek sağlanmalıdır.

3. Kültürel Çeşitlilik

Türk Dünyası farklı tarihsel tecrübeler yaşamış, farklı alfabeler kullanmış ve çeşitli kültürel etkileşimlere açık olmuştur. Bu çeşitlilik ortak müfredat için zorluk değil, zenginlik olarak değerlendirilmelidir.

Ortak müfredat, bütün Türk lehçelerine karşı saygıyı teşvik etmeli, "dil birliği" anlayışını tek tip olarak değil, karşılıklı anlama ve iletişim kurabilme becerisi olarak benimsemelidir.

Kültürel farklılıkların korunması için her ülkenin kendi milli edebiyatı, folkloru, sanat ve müzik geleneği müfredatta yer almalı; ancak bunun yanında Türk Dünyasının ortak edebiyat ve sanat mirası da öğretilmelidir.

Dinî ve bölgesel farklılıklar, müfredatta birlikte yaşama kültürünü pekiştirecek şekilde işlenmelidir.

4. Bireysel Farklılıklar

Ortak müfredatın bireysel farklılıkları da gözetmesi önemlidir. Öğrencilerin yetenekleri, ilgi alanları, öğrenme hızları ve özel ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için kapsayıcı eğitim modelleri geliştirilmelidir.

Üstün zekâlı öğrenciler için hızlandırılmış programlar ve araştırma projeleri sunulmalıdır.

Sanatsal, sportif ya da teknik becerilere sahip öğrenciler, bireysel yeteneklerini geliştirebilecekleri derslerle desteklenmelidir.

5. Çeşitlilik İçinde Birlik Yaklaşımı

Bölgesel ve bireysel farklılıkların gözetilmesi, ortak müfredatın özünü zayıflatmaz; aksine güçlendirir. Çünkü Türk Dünyası'nın zenginliği, bu çeşitliliğin uyumlu bir bütün içinde varlığını sürdürmesinden kaynaklanır. Bu nedenle çalıştayın ortaya koyduğu temel ilke şudur: Ortak müfredat, bir çatı işlevi görecek; altında her ülke ve her birey kendi özgünlüğünü koruyarak gelişme imkânı bulacaktır.

İYİ UYGULAMALAR VE TECRÜBELERİN PAYLAŞILMASI

Ortak müfredatın başarılı bir şekilde hayata geçirilebilmesi için yalnızca teorik ilkeler yeterli değildir. Türk Devletleri'nin kendi eğitim sistemlerinde elde ettikleri iyi uygulamaların ve tecrübelerin birbirleriyle paylaşılması, ortak müfredat çalışmalarına zenginlik katacaktır. Çalıştayda öne çıkan görüşlerden biri de, her ülkenin kendi güçlü yönlerini masaya koyarak diğer ülkelere model olabileceği, böylece karşılıklı öğrenme sürecinin hızlanacağıdır.

1. Türkiye

Türkiye, eğitim alanında özellikle son yirmi yılda teknolojik altyapıyı güçlendirmeye dönük önemli adımlar atmıştır.

FATİH Projesi ile okullara akıllı tahtalar yerleştirilmiş, öğrencilere tabletler dağıtılmıştır. Bu uygulama, dijital müfredat geliştirme konusunda öncü bir deneyimdir.

TÜBİTAK projeleri aracılığıyla öğrencilerin bilimsel araştırmalara katılımı teşvik edilmiştir.

Mesleki Eğitim Merkezleri ile gençlerin iş gücü piyasasına daha uyumlu yetişmesi sağlanmıştır.

Bu uygulamalar, Türk Dünyasında dijitalleşme ve mesleki eğitim alanında örnek alınabilecek iyi tecrübeler olarak öne çıkmaktadır.

2. Azerbaycan

Azerbaycan, özellikle bağımsızlıktan sonra eğitimde modernizasyon ve uluslararasılaşma üzerine yoğunlaşmıştır.

Bakü Yüksek Petrol Okulu gibi alan odaklı üniversiteler, sanayi ile üniversite arasında güçlü bir bağ kurmuştur.

Çok dilli eğitim modeli, öğrencilerin hem Azerbaycan Türkçesi hem de İngilizce ve Rusça öğrenmesini sağlamaktadır.

Milli Robot Olimpiyatları ve bilim yarışmaları, gençlerin inovasyona yönelmesini desteklemiştir.

Bu tecrübeler, ortak müfredatta çok dillilik ve teknoloji odaklı eğitim açısından önem taşımaktadır.

3. Kazakistan

Kazakistan, eğitimde son yıllarda "Üç Dilli Eğitim Politikası" ile dikkat çekmektedir.

Öğrenciler Kazakça, Rusça ve İngilizceyi öğrenmekte; bu sayede küresel rekabet gücü artırılmaktadır.

"Entelektüel Okulları" üstün zekâlı öğrencilerin yetiştirilmesinde model bir proje olmuştur.

STEM tabanlı eğitim programları ve modern laboratuvar altyapıları, öğrencilerin bilimsel becerilerini geliştirmektedir.

Bu örnekler, ortak müfredatta üstün zekâlı bireylerin eğitimi ve çok dilli öğretim konusunda kullanılabilir.

4. Kırgızistan

Kırgızistan'da eğitim, tarihsel ve kültürel kimliğin korunmasına büyük önem vermektedir.

Manas Üniversitesi, Türkiye ile ortaklaşa kurulan ve iki ülkenin eğitim işbirliğini sembolize eden bir yükseköğretim kurumudur.

Kırsal bölgelerde seyyar eğitim programları, coğrafi engellere rağmen eğitimin yaygınlaştırılmasını sağlamaktadır.

Kültürel derslerde destanlar ve halk edebiyatı güçlü şekilde işlenmektedir.

Bu uygulamalar, ortak müfredatta kültürel mirasın aktarımı ve kırsal eğitim modelleri açısından örnek teşkil etmektedir.

5. Özbekistan

Özbekistan, son yıllarda eğitim reformlarıyla dikkat çekmektedir.

Eğitimde dijitalleşme konusunda önemli adımlar atılmış, çevrim içi eğitim platformları yaygınlaştırılmıştır.

Uluslararası işbirlikleri sayesinde öğrenciler farklı ülkelerde eğitim alma fırsatı bulmaktadır.

Üniversite giriş sisteminde yapılan reformlar, fırsat eşitliğini artırmaya yönelik olmuştur.

Bu tecrübeler, ortak müfredatta dijital dönüşüm ve fırsat eşitliği başlıklarına katkı sunabilir.

6. Türkmenistan

Türkmenistan, eğitimde özellikle ulusal kimlik ve kültürün korunmasına odaklanmaktadır.

Türkmen Dili ve Edebiyatı dersleri, müfredatın merkezinde yer almaktadır.

Geleneksel sanatlar, spor ve kültürel faaliyetler okullarda yaygın olarak işlenmektedir.

Doğa ile uyumlu eğitim projeleri, sürdürülebilirlik ve çevre bilincini öne çıkarmaktadır.

Bu uygulamalar, ortak müfredatta kimlik, kültür ve çevre odaklı dersler için değerli bir katkı sunmaktadır.

Ortak Paylaşım Mekanizmaları

Çalıştayda öne çıkan önerilerden biri, bu iyi uygulamaların sürdürülebilir şekilde paylaşılması için kurumsal mekanizmaların geliştirilmesidir.

Türk Dünyasında bir Ortak Eğitim Uygulamaları Veri Bankası kurulmalı; ülkelerin projeleri burada kayıt altına alınmalı ve erişime açılmalıdır.

Yılda en az bir defa Türk Dünyası Eğitim İyi Uygulamalar Forumu düzenlenmeli; ülkeler başarılı projelerini paylaşmalıdır.

Öğretmenler, yöneticiler ve eğitim politikacıları için karşılıklı ziyaret programları hazırlanmalıdır.

ORTAK EĞİTİM PROGRAMI ÇERÇEVE BELGESİ

Türk Dünyasında ortak müfredat çalışmaları, stratejik bir yol haritası olmadan sürdürülebilir değildir. Bu nedenle çalıştayın en önemli çıktılarından biri, ortak eğitim programı çerçeve belgesi hazırlama ihtiyacıdır. Çerçeve belge, hem ortak kimlik ve değerlerin korunmasını hem de çağın gerekliliklerine uyum sağlamayı hedefleyen bir yol gösterici olacaktır.

1. İlkeler

Ortak müfredatın hazırlanmasında rehberlik edecek temel ilkeler şu şekilde belirlenmiştir:

Birlik ve çeşitlilik: Ortak kimlik ve değerler öne çıkarılmalı; ancak her ülkenin farklılıkları da müfredatta yer bulmalıdır.

Gelecek odaklılık: Müfredat yalnızca bugünün değil, geleceğin ihtiyaçlarını da karşılamalıdır.

Bilimsel geçerlilik: Ders içerikleri, bilimsel doğruluk ve pedagojik ilkelere dayandırılmalıdır.

Katılımcılık: Müfredat hazırlanırken öğretmenler, akademisyenler, öğrenciler ve veliler süreçlere dahil edilmelidir.

Kapsayıcılık: Dezavantajlı gruplar, kırsal bölgeler ve özel eğitim ihtiyacı olan bireyler göz ardı edilmemelidir.

Sürdürülebilirlik: Çevre bilinci, iklim değişikliğiyle mücadele ve doğal kaynakların korunması derslerin ayrılmaz parçası olmalıdır.

Evrensel değerlerle uyum: İnsan hakları, demokrasi, toplumsal barış ve kültürel çeşitliliğe saygı, ortak müfredatın temel taşlarını oluşturmalıdır.

2. Kriterler

Ortak müfredatın uygulanabilir ve ölçülebilir olması için belirlenen kriterler şunlardır:

- **Çekirdek Müfredat Modeli:** Tüm Türk Devletlerinde aynı olan temel dersler (Türk dili, ortak tarih, matematik, fen bilimleri, dijital okuryazarlık).
- **Esnek Uygulama Alanları:** Her ülkenin kendi kültür ve coğrafi ihtiyaçlarına göre farklılaştırabileceği ek dersler.
- **Ortak Ölçme-Değerlendirme Sistemleri:** Öğrencilerin başarılarının ve becerilerinin kıyaslanabilir olmasını sağlayacak ortak sınav ve değerlendirme araçları.
- **Uluslararası Standartlarla Uyum:** OECD, UNESCO ve diğer kuruluşların eğitim göstergeleriyle uyumlu kriterlerin benimsenmesi.
- **Dil ve Kültür Çeşitliliği:** Lehçeler ve yerel kültürler müfredatta yer bulmalı; ancak temel iletişim dili olarak ortak Türkçe vurgusu güçlendirilmelidir.

3. Hedefler

Ortak müfredatın kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri çalıştayda üç düzeyde tanımlanmıştır:

Kısa Vadeli Hedefler (1–3 yıl):

- Ortak müfredat için pilot okulların belirlenmesi.
- Ortak ders kitaplarının hazırlanmasına başlanması.
- Öğretmenler arası işbirliği programlarının başlatılması.

Orta Vadeli Hedefler (4–7 yıl):

- Ortak ders kitaplarının bütün ülkelerde uygulanması.
- Ortak Türk Tarihi, Türk Edebiyatı ve Türk Kültürü derslerinin tüm kademelerde okutulması.
- Öğrenci ve öğretmen değişim programlarının sistematik hale getirilmesi.

Uzun Vadeli Hedefler (8–15 yıl):

- Ortak yükseköğretim standartlarının belirlenmesi.
- Ortak diploma ve akreditasyon sisteminin kurulması.
- Türk Dünyasında eğitimde tam uyumun sağlanması ve "Türk Eğitim Alanı"nın oluşturulması.

4. İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları

Ortak müfredatın başarısı, düzenli izleme ve değerlendirme mekanizmaları kurulmadan sürdürülemez. Bu nedenle:

- Türk Dünyası Eğitim İzleme Kurulu kurulmalı; her yıl ortak raporlar yayımlamalıdır.
- Bağımsız akademik gözlemciler, müfredatın uygulanmasını değerlendirmeli ve geri bildirim sağlamalıdır.
- Dijital veri tabanları aracılığıyla öğrenci başarıları, öğretmen gelişimi ve eğitim kalitesi düzenli olarak raporlanmalıdır.
- Çalıştaylar ve kongreler, en az iki yılda bir düzenlenerek ülkeler arası deneyim paylaşımı yapılmalıdır.

5. Ortak Belgenin Sembolik Önemi

Bu çerçeve belgenin hazırlanması, yalnızca bir eğitim programı değil, aynı zamanda Türk Dünyasının ortak geleceğinin yazılı taahhüdü olarak görülmelidir. Ortak müfredat, ülkeler arasında işbirliği ve dayanışmanın sembolü olacak, Türk Asrı vizyonunun en somut ayağını oluşturacaktır.

SONUÇ VE TAVSİYELER

Türk Dünyasında Ortak Müfredat Oluşturma Çalıştayı, yalnızca bir eğitim politikaları toplantısı değil, aynı zamanda Türk milletlerinin ortak geleceğini şekillendirecek bir vizyon belgesinin ilk adımı olarak görülmelidir. Çalıştay boyunca yapılan tartışmalar, ortak müfredatın Türk Devletleri için neden bir zorunluluk olduğunu açık biçimde ortaya koymuştur. Eğitim, yalnızca bireylerin bilgi ve beceri kazanmasını değil, aynı zamanda toplumların kimlik inşasını, uluslararası rekabet gücünü ve kültürel sürekliliğini belirleyen en kritik unsur hâline gelmiştir.

Bu bağlamda Türk Devletleri, "Türk Asrı" ya da "Türk Yüzyılı" vizyonunu hayata geçirmek istiyorsa, öncelikle eğitim alanında bütünleşme ve ortak bir yönelim geliştirmek zorundadır. Çünkü hiçbir siyasi, ekonomik ya da askeri hedef, güçlü bir eğitim altyapısı ve ortak bir kimlik bilinci olmadan sürdürülebilir değildir. Ortak müfredat, Türk Dünyasının geleceğini yalnızca bilgi aktarımıyla değil; aynı zamanda ortak değerler, kültürel bağlar ve stratejik hedefler etrafında şekillendirecek bir araçtır.

Ortak Müfredatın Stratejik Önemi

Çalıştayda vurgulanan en temel gerçeklerden biri, ortak müfredatın yalnızca bir pedagojik düzenleme olmadığıdır. Ortak müfredat:

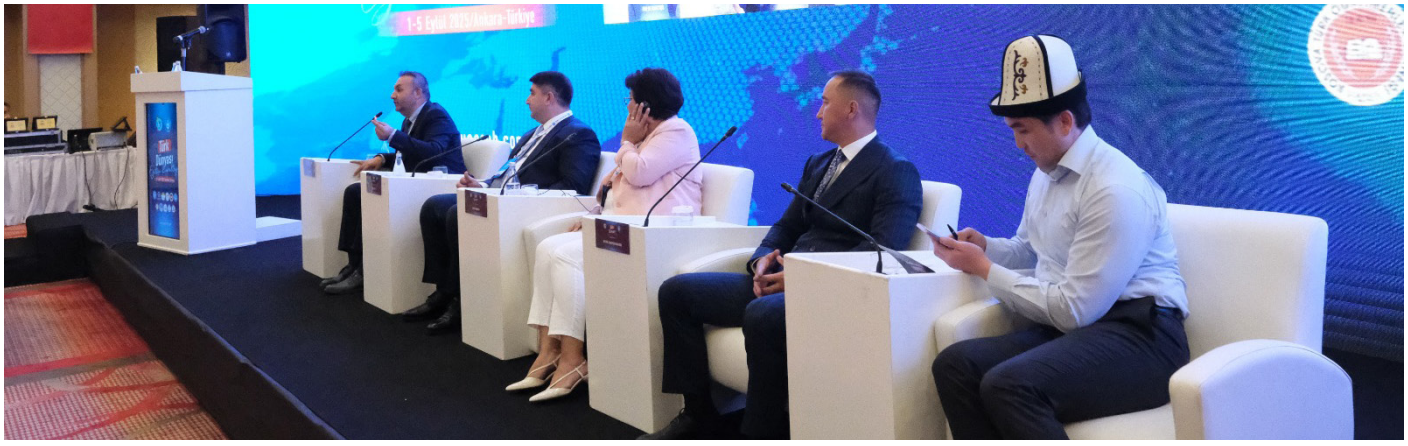
Kimlik İnşası için: Türk Dünyası çocuklarının birbirini "yabancı" değil, "aynı milletin farklı kolları" olarak görmesini sağlar.

Kültürel Dayanışma için: Ortak edebiyat, tarih, sanat ve dil mirasını yeni nesillere aktarır.

Uluslararası Rekabet için: Türk Dünyasının gençlerini geleceğin mesleklerine, dijital dönüşüme, yapay zekâ ve yeşil ekonomiye hazırlayarak küresel rekabet gücünü artırır.

Siyasi Güç Birliği için: Ortak müfredatla yetişen nesiller, ileride siyasi ve ekonomik işbirliklerini daha güçlü temeller üzerine inşa eder.

Türk Asrı Vizyonu için: 21. yüzyılı Türk milletlerinin yüzyılı hâline getirecek en güçlü stratejik hamledir.

Kısa Vadeli Tavsiyeler (1–3 Yıl)

Pilot Okulların Belirlenmesi: Ortak müfredatın uygulanabilirliğini test etmek için her ülkede belirli okullar pilot uygulama merkezi seçilmeli, deneyimlerden ortak raporlar hazırlanmalıdır.

Ortak Ders Kitapları: Türk Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı, Ortak Kültür gibi alanlarda ortak ders kitapları hazırlanmalı; ülkelerin farklılıklarını da kapsayacak şekilde esnek içerikler oluşturulmalıdır.

Öğretmen Değişim Programları: Türk Dünyası öğretmenleri arasında değişim programları başlatılarak ortak müfredatın sınıf içi uygulamalarına dair deneyimler paylaşılmalıdır.

Dijital Eğitim Platformu: Ortak müfredatın çevrim içi erişimini sağlayacak bir dijital portal hazırlanmalı, burada ders içerikleri, videolar, kaynaklar ve öğretmen materyalleri paylaşılmalıdır.

Kültürel Değerler Entegrasyonu: İlköğretim düzeyinde Türk Dünyasının ortak destanları (Dede Korkut, Manas, Alp Er Tunga, Köroğlu) müfredata entegre edilmeli ve tüm ülkelerde benzer yöntemlerle öğretilmelidir.

Orta Vadeli Tavsiyeler (4–7 Yıl)

Ortak Türk Tarihi ve Kültürü Dersi: Tüm ülkelerin ortaöğretim kademelerinde zorunlu hâle getirilmeli. Bu dersler, Türklerin farklı bölgelerde farklı isimlerle tarih sahnesine çıkışını, ayrılış ve birleşmelerini "aynı kaynaktan akan bir ırmağın kolları" metaforuyla anlatmalıdır.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Ortaklık: Enerji, tarım, gıda, bilişim ve savunma teknolojileri gibi alanlarda ortak mesleki eğitim standartları belirlenmeli; öğrencilerin bu alanlarda sertifika alabilmesi için ortak programlar uygulanmalıdır.

Üniversiteler Arası İşbirliği: Ortak diploma, çift diploma ve öğrenci değişim programları sistematik hale getirilmeli. Türk Dünyası'nda bir "Ortak Akademik Alan" kurulmalıdır.

Üstün Zekâlılar Akademisi: Türk Dünyasının üstün zekâlı bireylerini bir araya getiren özel bir akademi kurulmalı; bu akademi gençleri bilim, teknoloji ve sanat alanında yönlendirmelidir.

Yeşil Müfredat Uygulamaları: Çevre eğitimi, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik müfredata entegre edilmeli; "Yeşil Okul" konsepti bütün Türk Devletlerinde uygulanmalıdır.

Uzun Vadeli Tavsiyeler (8–15 Yıl)

Türk Dünyası Eğitim Alanı: Tüm Türk Devletlerinin diplomalarının karşılıklı tanındığı, ortak akreditasyon sisteminin kurulduğu ve eğitim standartlarının uyumlaştırıldığı bir alan oluşturulmalıdır.

Ortak Müfredatlı Üniversite: Türk Devletlerinin işbirliğiyle, tüm müfredatı ortak olarak belirlenmiş, uluslararası nitelikli bir "Türk Dünyası Üniversitesi" kurulmalıdır.

Ortak Akreditasyon Kurulu: Kalite güvencesi sağlamak için Türk Dünyası Akreditasyon Kurulu oluşturulmalı, tüm ülkelerde eğitim kurumları bu kurul tarafından akredite edilmelidir.

Krizlere Dayanıklı Eğitim Sistemleri: Deprem, salgın ve savaş gibi krizlere karşı kesintisiz eğitim için ortak uzaktan eğitim altyapısı güçlendirilmeli.

Türk Dünyası Eğitim Fonu: Eğitim projelerini destekleyecek ortak bir finansman mekanizması kurulmalı. Bu fon, özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde ortak müfredatın uygulanmasını desteklemelidir.

Stratejik Tavsiyeler

Eğitimde Liderlik Rolü: Türkiye, tarihsel birikimi, güçlü üniversiteleri ve deneyimiyle ortak müfre-

dat sürecinde liderlik üstlenmeli; diğer Türk Devletleriyle işbirliğini eşitlik temelinde yürütmelidir.

Kültürel Diplomasi: Ortak müfredat, yalnızca içe dönük değil; aynı zamanda uluslararası alanda Türk Dünyasının yumuşak gücünü artıracak bir kültürel diplomasi aracı olarak kullanılmalıdır.

Dijitalleşme: Ortak müfredatın başarısı için dijital eğitim araçları geliştirilmelidir. Ortak e-kütüphane, dijital ders içerikleri ve sanal sınıflar hazırlanmalıdır.

İnsan Kaynağının Güçlendirilmesi: Öğretmenlerin ortak müfredata uygun yetişmesi için Türk Dünyası Öğretmen Akademisi kurulmalı, pedagojik eğitimde ortak standartlar geliştirilmelidir.

Kimlik ve Aidiyet: Müfredat, gençlerin hem kendi ulusal kimliklerine hem de Türk Dünyasının ortak kimliğine bağlılık geliştirmelerini sağlamalıdır.

Genel Değerlendirme

Bu çalıştayın sonucunda ortaya çıkan görüşler, ortak müfredatın bir "seçenek" değil, bir "zorunluluk" olduğunu göstermiştir. Çünkü Türk Dünyası, ortak tarih ve kültürel bağlara sahip olsa da, eğitimde farklı yönelimler nedeniyle parçalı bir görünüm sergilemektedir. Bu parçalı yapı, Türk milletlerinin küresel ölçekte güçlü bir aktör hâline gelmesinin önünde engel teşkil etmektedir. Ortak müfredat, bu engeli aşacak en güçlü araçtır.

Sonuç olarak, "Türk Asrı" hedefinin gerçekleşmesi için ortak müfredat stratejik bir zorunluluktur. Türk Dünyası, ancak ortak bir eğitim vizyonu etrafında birleştiğinde 21. yüzyılı kendi yüzyılı hâline getirebilecektir. Ortak müfredat, yalnızca gençlerin geleceğini değil, aynı zamanda Türk milletlerinin küresel geleceğini de şekillendirecektir.

Kaynakça

Akpınar, T. (2020). Ortak Türk Tarihi Yazımı: Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Aydın, M. (2015). Türk Dünyası Ortak Tarih Bilinci ve Eğitim. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Başbay, M., & Bektaş, F. (2009). Eğitim programı geliştirme: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.

Demirel, Ö. (2017). Eğitimde Program Geliştirme: Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem Yayınları.

Gülmez, A. (2021). "Türk Dünyasında Ortak Müfredat Çalışmaları ve Zorlukları." Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 131, 45–68.

Kafesoğlu, İ. (2019). Türk Milli Kültürü. Ankara: Ötüken Neşriyat.

Karasar, N. (2020). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.

Kaya, Y. (2018). "Türk Dünyasında Eğitimde İşbirliği ve Ortak Müfredat İhtiyacı." Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(2), 25–44.

Kozan, M. (2022). 21. Yüzyılda Eğitim ve Müfredat Tasarımı. İstanbul: Beta Yayınları.

OECD (2019). Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. Paris: OECD Publishing.

Özdemir, S. M. (2014). Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: Pegem Akademi.

Roux, J. P. (2001). Türklerin Tarihi: Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Seferov, R. (2016). "Türk Dünyasında Eğitimde Ortak Hedefler." Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 89–110.

TDK (2019). Türk Dünyası Ortak Alfabe Çalışmaları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tuncel, H. (2020). "Küresel Isınma ve Eğitim: Müfredata Entegrasyon Gerekliliği." Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 12(34), 210–228.

UNESCO (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO Publishing.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zekiyev, M. (2002). Türklerin ve Tatarların Kökeni. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Zhumadilov, K. (2010). Türk Dünyasında Tarih ve Kimlik Sorunları. Almatı: Kazakistan Devlet Yayınları.

TÜRK DÜNYASI ORTAK TARİHİ YAZIMI ÇALIŞTAYI

Sonuç Raporu

GİRİŞ

Türk Dünyasının ortak tarih yazımı, yalnızca geçmişin akademik bir tasnifi değildir; aynı zamanda bugünün ve yarının Türk toplumları için kimlik inşasının, ortak bilinç oluşturmanın ve gelecek vizyonunu şekillendirmenin en temel dayanaklarından biridir. Yüzyıllar boyunca farklı coğrafyalara yayılan, türlü adlarla anılan ve çeşitli siyasi, kültürel, ekonomik yapılar içinde yer bulan Türk toplulukları, aslında birbirinden kopmuş parçalar değil; aynı kaynaktan doğarak farklı kollara ayrılan ve sonunda yine aynı büyük denize kavuşan bir ırmağın kolları gibidir. Bu bakış açısı, çalıştayın en temel hareket noktası olmuştur.

Tarih boyunca Türklerin yaşadığı coğrafyalar oldukça geniş bir alanı kapsamıştır: Doğu Asya'dan Orta Asya bozkırlarına, oradan Hazar havzasına, Anadolu'ya, Ortadoğu'ya, Balkanlara ve nihayet Avrupa içlerine kadar uzanan bir tarihî serüven söz konusudur. Bu geniş coğrafya, farklı siyasi organizasyonlar ve adlandırmalarla karşımıza çıkmış olsa da Türklerin özdeki kimlikleri, ortak kültürel değerleri, devlet anlayışları ve toplumsal düzenleri sürekliliğini korumuştur. Ancak ulus-devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte her Türk devletinin kendi ulusal tarih yazımını öncelikle öne çıkarması, doğal olarak ortak tarihi kısmen gölgede bırakmıştır. Çalıştayımız, bu parçalı algıyı bir bütünlük içinde ele almayı ve Türklerin ortak tarihini, birbirinden kopuk değil birbirini tamamlayan bir hikâye olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Günümüz dünyasında tarih yazımı, artık yalnızca bir geçmiş okuması değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde yumuşak güç (soft power) unsuru olarak da önem kazanmaktadır. Kültürel diplomasi, ortak tarih bilinci ve ulus ötesi kimlik inşası gibi kavramlar, Türk Dünyası için stratejik öneme sahiptir. Bu nedenle çalıştay, Türklerin tarih sahnesine çıkışından bugüne kadar yaşadıkları ayrılış ve birleşmeleri bir "çatışma" olarak değil, "çok kollu bir gelişim süreci" olarak değerlendirmeyi önermektedir. Bu yaklaşım, özellikle genç kuşaklara aktarılacak tarih eğitiminde, Türk Dünyası içinde karşılıklı anlayışı, kardeşliği ve işbirliği ruhunu güçlendirecektir.

Çalıştayın düzenlenme amacı, ortak tarih yazımına metodolojik ve felsefi bir temel kazandırmaktır. Ortak tarih; tek tip, homojen bir metin oluşturmak değildir. Tam tersine, farklılıkları kabul eden, ancak bu farklılıkların bir büyük bütünün parçaları olduğunu ortaya koyan bir bakış açısını geliştirmektir. Türk Dünyasının çeşitli bölgelerinde kurulan devletler, boylar ve topluluklar, birbiriyle rekabet etmiş olabilir; fakat bu rekabeti "iki düşmanın mücadelesi" gibi görmek yerine, aynı kökten beslenen fakat farklı yönlere akarak yeniden birleşme potansiyeli taşıyan bir tarihsel süreç olarak görmek, ortak tarih yazımının en doğru yaklaşımıdır.

Sonuç olarak, çalıştayımızın giriş bölümünde vurgulanan temel fikir, Türk Dünyasında ortak tarih yazımının geleceğe dair stratejik bir zorunluluk olduğudur. Bu zorunluluk hem Türk gençliğinin sağlam bir kimlik bilinciyle yetişmesini sağlayacak hem de Türk Devletleri ve toplulukları arasındaki bağları güçlendirerek uluslararası alanda daha etkili bir birliktelik doğuracaktır.

ÇALIŞTAYDA ÖNE ÇIKAN TEMEL BULGULAR

1. Türklerin Tarih Sahnesine Çıkışı

Türklerin tarih sahnesine çıkışı, yalnızca askeri güç ya da siyasi teşkilatlanma açısından değil, aynı zamanda bir medeniyetin ortaya çıkışı açısından değerlendirilmelidir. Arkeolojik bulgular, Orta Asya bozkırlarında yaşayan erken Türk topluluklarının M.Ö. binli yıllardan itibaren kendine özgü bir yaşam tarzı geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu yaşam tarzının merkezinde atlı göçebe kültür, demir işçiliği, hayvancılık ve güçlü bir toplumsal örgütlenme vardır. Hun İmparatorluğu (M.Ö. 3. yüzyıl – M.S. 5. yüzyıl), Türklerin dünya tarihine ilk büyük girişlerinden biri olmuş, Avrupa'dan Çin'e kadar geniş bir alanda siyasi ve kültürel etkiler bırakmıştır. Ardından Göktürk Kağanlığı (552–744), yalnızca siyasi bir birlik değil, aynı zamanda Türk adını devletin resmî adı olarak kullanması bakımından tarih sahnesinde dönüm noktasıdır. Orhun Yazıtları, Türklerin kimlik bilincini, yönetime dair anlayışlarını ve millet-devlet ilişkisini yazılı hale getirmesi açısından hem Türk hem de dünya tarihi için eşsiz bir kaynaktır.

2. Farklı Coğrafyalarda Farklı İsimlerle Yer Alış

Türklerin göçleri, geniş coğrafyalara yayılmalarına ve farklı siyasi oluşumlar kurmalarına zemin hazırlamıştır. Hunlar, Avrupa içlerine ilerleyerek Germen kavimlerinin göçünü tetiklemiş, böylece Avrupa'nın etnik ve siyasi yapısını değiştirmiştir. Orta Asya'da Göktürkler, Uygurlar, Karluklar, Kırgızlar; Doğu Avrupa'da Peçenekler, Kumanlar, Bulgarlar; Ortadoğu ve Anadolu'da Selçuklular ve Osmanlılar farklı isimlerle tarih sahnesine çıkmışlardır. Bu adlandırmalar çoğu zaman farklı devlet yapılanmalarına işaret etse de özde aynı kültürel kökten beslenen bir tarihsel süreklilik söz konusudur. Çalıştayda özellikle vurgulanan

husus, bu farklı adların birbirine rakip veya yabancı unsurlar gibi değil, Türk Dünyasının zenginliğini ve çeşitliliğini gösteren bir bütünün parçaları olarak değerlendirilmesi gerektiğidir.

3. Ayrılış ve Birleşişlerin Tarihî Süreçteki Yeri

Türk tarihinin en dikkat çekici özelliklerinden biri, sık sık ayrılışlar ve birleşmelerle dolu olmasıdır. Bu durum yüzeysel bakıldığında çatışma ve parçalanma gibi görünebilir; ancak aslında Türklerin tarih boyunca güçlü bir adaptasyon kabiliyeti geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Hunların batıya göçü, Oğuzların Anadolu'ya ilerleyişi, Kıpçakların Karadeniz'in kuzeyine yerleşmesi farklı yönlere dağılma örnekleridir. Buna karşılık Selçukluların Büyük Selçuklu çatısı altında farklı boyları birleştirmesi ya da Osmanlıların Balkanlar'dan Ortadoğu'ya kadar geniş bir coğrafyada çeşitli Türk ve Müslüman toplulukları bir arada tutabilmesi birleşmeye örnektir. Çalıştay, bu sürecin "iki düşmanın mücadelesi" gibi okunamayacağını, bunun yerine farklı kollardan akan bir ırmağın bazen ayrışıp bazen birleşerek aynı kaynağa bağlılığını sürdürmesi olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

4. Ortak Kültürel ve Siyasi Kodlar

Türklerin farklı coğrafyalara dağılmasına rağmen onları bir arada tutan ortak kodlar tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Töre, yani yazılı olmayan fakat toplumun düzenini sağlayan hukuk kuralları; kurultay geleneği, yani halkın ve beylerin ortak kararlara katılımı; misafirperverlik ve adalet anlayışı; at kültürü, yani savaş ve günlük yaşamda atın merkezi rolü bu ortak değerlerden yalnızca birkaçıdır. Ayrıca "kut" anlayışı, yani hükümdarlığın Tanrı tarafından verildiğine olan inanç, Türk devletlerinin yönetim felsefesinde belirleyici bir unsur olmuştur. Çalıştayda özellikle bu ortak değerlerin Ortak Türk Tarihi yazımında yalnızca kültürel miras olarak değil, aynı zamanda bugün de Türk devletlerini bir araya getiren zihinsel bağlar olarak değerlendirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

5. Modern Türk Devletleri ve Ortak Kimlik

20. yüzyılın başında Türk Dünyasının büyük kısmı sömürgeci ve emperyal güçlerin kontrolü altında kalmış, bu durum farklı siyasi ve toplumsal gelişmelere yol açmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, 1923'te bağımsızlığını kazanarak modern anlamda ilk bağımsız Türk devleti olurken; Sovyetler Birliği içinde kalan Orta Asya Türk halkları ancak 1991'de bağımsızlıklarını elde edebilmişlerdir. Bugün Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan bağımsız Türk devletleri olarak uluslararası alanda varlık göstermektedir. Bunun yanında Kırım, Uygur bölgesi, Kerkük, Balkanlar gibi birçok coğrafyada yaşayan Türk toplulukları, kimliklerini koruyarak ortak Türk tarihinin canlı unsurlarıdır. Çalıştayda, modern Türk devletlerinin birbirinden bağımsız ulusal tarih anlatıları geliştirmesinin doğal olduğu, ancak bunun ortak bir kimlik inşasına engel olmaması gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Ortak tarih yazımı, bu farklı ulusal anlatıları "rekabet eden tarihler" gibi değil, aynı medeniyet havzasının farklı dalları olarak değerlendirmelidir.

SONUÇ VE TAVSİYELER

Türk Dünyasında Ortak Tarihi Yazımı Çalıştayı'nın sonunda varılan ortak kanaat, tarih yazımının sadece geçmişi aktarmak değil; aynı zamanda bugünü anlamlandırmak ve geleceği inşa etmek için stratejik bir araç olduğudur. Katılımcılar, Türklerin tarih sahnesine çıkışından günümüzde kurdukları modern devletlere kadar geçen sürecin farklı coğrafyalarda farklı tezahürler göstermesine rağmen aynı kültürel ve tarihsel kaynaktan beslendiği konusunda mutabık kalmıştır. Bu nedenle Ortak Türk Tarihi, bir ayrışma veya çatışma tarihi değil, ortak bir medeniyetin farklı renklerini ve kollarını barındıran bir süreklilik olarak görülmelidir.

Çalıştayda yapılan tartışmalar neticesinde şu temel sonuçlar ve tavsiyeler ortaya çıkmıştır:

Ortak Tarih Anlayışının İnşası

Türk Dünyasında ortak tarih yazımı, tek bir merkezden dayatılan resmi bir tarih anlatısı olarak değil; farklı ulus-devletlerin kendi tarihlerini özgünlükleriyle koruduğu, fakat aynı zamanda ortak bir kimliğe vurgu yapan çoğulcu bir yaklaşım olarak ele alınmalıdır. Ortak tarih anlayışı, geçmişteki ayrılıkları düşmanlık olarak değil, bir ırmağın farklı kollara ayrılıp sonunda birleşmesini sağlayan doğal bir süreç olarak değerlendirmelidir.

Ortak Türk Tarihi Ders Kitapları

Türk Devletleri Teşkilatı ve UAESEB'in öncülüğünde, ortaöğretim düzeyinde okutulmak üzere "Ortak Türk Tarihi" ders kitaplarının hazırlanması büyük önem taşımaktadır. Bu ders kitapları, her ülkenin ulusal tarih anlatısına saygı duyarak, fakat aynı zamanda ortak kültürel ve tarihsel bağları güçlü bir şekilde vurgulayacak bir içerikle hazırlanmalıdır. Böylece Türk Dünyası gençliği, tarihlerini parçalı bir şekilde değil, bir bütün olarak kavrama imkânına sahip olacaktır.

Ortak Akademik Çalışmalar ve Araştırma Merkezleri

Üniversiteler ve araştırma kurumları arasında daha yoğun işbirliği sağlanmalı; "Ortak Türk Tarihi Araştırma Merkezleri" kurulmalıdır. Bu merkezler, hem akademik yayınlar üreterek tarih yazımına bilimsel bir zemin oluşturmalı, hem de genç araştırmacılara burs, staj ve değişim imkânları sağlayarak ortak tarih bilincinin akademik düzeyde kökleşmesini temin etmelidir.

Farklı Tarih Anlatılarının Uzlaştırılması

Türk Dünyasında tarih yazımında zaman zaman farklı yorumlar, farklı öncelikler veya çelişkili anlatılar ortaya çıkabilmektedir. Çalıştay, bu farklılıkların bir çatışma alanı değil, zenginlik olarak görülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Farklı yorumlar, "bizim tarihimiz" ve "sizin tarihiniz" gibi ayrışmalara değil; "bizim ortak tarihimizin farklı boyutları" anlayışına hizmet etmelidir.

Ortak Kültürel Kodların Öne Çıkarılması

Ortak tarih yazımında Türklerin ortak kültürel kodları — töre, kurultay geleneği, misafirperverlik, adalet anlayışı, at kültürü ve kut inancı — merkezi bir yer tutmalıdır. Bu kodlar, yalnızca geçmişi anlamak için değil, aynı zamanda Türk Dünyasının bugününü ve geleceğini ortak bir bilinçle inşa etmek için de temel dayanak noktalarıdır.

Popüler Tarih Çalışmalarının Desteklenmesi

Ortak tarih bilincinin yalnızca akademik çevrelerde değil, toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaşması için popüler tarih çalışmaları desteklenmelidir. Belgeseller, filmler, çizgi filmler, romanlar, dijital içerikler ve sanal müzeler aracılığıyla ortak tarih anlatısı toplumlara ulaştırılmalı, özellikle genç kuşakların ilgisini çekecek yöntemler kullanılmalıdır.

Öğrenci ve Gençlik Programları

Ortak tarih bilincini güçlendirmek için öğrenciler arasında tarih temalı yaz okulları, gençlik kampları, ortak müze gezileri ve kültürel etkinlikler düzenlenmelidir. Bu programlar sayesinde Türk Dünyasının farklı ülkelerinden gençler, ortak tarihi sadece ders kitaplarından değil, bizzat yaşayarak ve deneyimleyerek öğrenme imkânına kavuşacaktır.

Uluslararası İlişkilerde Ortak Tarihin Kullanımı

Ortak Türk Tarihi, yalnızca içsel bir kimlik inşası için değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de güçlü bir kültürel diplomasi aracı olarak kullanılmalıdır. Türk Dünyası, ortak tarihini tanıtarak dünya kamuoyunda daha görünür olabilir; bu sayede Türk devletleri uluslararası alanda daha etkili ve saygın bir konum elde edebilir.

Ortak Hafıza Mekânlarının İnşası

Türk Dünyasının ortak tarihini somutlaştırmak için sembolik hafıza mekânları inşa edilmelidir. Ortak tarih müzeleri, anıtlar, hatıra parkları ve dijital arşivler bu bağlamda önemli rol oynayacaktır. Bu mekânlar, hem yerel halklar hem de uluslararası ziyaretçiler için ortak tarihin sembolleri hâline gelecektir.

Sürdürülebilir İşbirliği Mekanizmaları

Çalıştayın en önemli çıktılarından biri, bu tür etkinliklerin sürekliliğinin sağlanması gerekliliğidir. Ortak tarih yazımı bir defalık bir girişim değil, sürekli güncellenen ve gelişen bir süreç olmalıdır. Bunun için düzenli aralıklarla Ortak Tarih Çalıştayları yapılmalı, sonuç raporları bir araya getirilerek uzun vadeli bir strateji belgesi oluşturulmalıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Türk Dünyasında Ortak Tarihi Yazımı Çalıştayı, yalnızca bir bilimsel toplantı değil, aynı zamanda Türk milletlerinin ortak hafızasını yeniden inşa etme yolunda atılmış stratejik bir adım olarak değerlendirilmektedir. Çalıştay süresince yapılan tartışmalar, Türklerin farklı dönemlerde farklı adlarla ve siyasi yapılanmalarla tarih sahnesine çıkmalarının bir ayrışma değil; bilakis aynı kökten beslenen ve farklı yönlerde akarak zenginleşen bir medeniyetin kanıtı olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcılar, bu tarihsel süreçlerin yanlış yorumlandığında parçalanmaya, doğru bir bakış açısıyla ele alındığında ise birleşmeye hizmet edebileceği üzerinde mutabık kalmışlardır.

Genel kanaat, Türk Dünyasının ortak tarihinin yazılması ve öğretilmesinin sadece akademik bir hedef değil, aynı zamanda kültürel, siyasi ve stratejik bir zorunluluk olduğudur. Çünkü ortak tarih bilinci olmadan ortak kimlik inşa edilemez; ortak kimlik olmadan da ortak gelecek vizyonu oluşturulamaz. Bugün dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan Türk toplulukları-

nın birbiriyle bağ kurmasında en güçlü zemin, tarihsel sürekliliğin yeniden keşfi ve bu sürekliliğin gelecek nesillere aktarılmasıdır.

Çalıştayda öne çıkan bir başka değerlendirme, tarih yazımının yalnızca geçmişi kaydetmek değil, aynı zamanda bir "gelecek inşası" olduğudur. Ortak tarih perspektifiyle yetişen genç nesiller, ayrıştırıcı söylemlerden uzak, birbirini tamamlayan farklılıkları zenginlik olarak gören bir bakış açısına sahip olacaktır. Bu bakış açısı, Türk Dünyasında dayanışmayı artıracak, farklı ülkeler arasında karşılıklı güveni pekiştirecek ve ortak projelerin hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır.

Ayrıca ortak tarih yazımı, yalnızca içe dönük bir bilinç çalışması olarak kalmamalıdır. Küreselleşen dünyada, milletlerin uluslararası alanda tanınmasında ve yumuşak güç unsurlarının gelişmesinde tarih, kültür ve kimlik inşası büyük önem taşımaktadır. Türk Dünyası, ortak tarihini dünyaya doğru bir şekilde tanıttığında, hem uluslararası kamuoyunda daha görünür olacak hem de ortak medeniyet mirasının insanlık tarihine katkıları daha net ortaya konacaktır.

Sonuç olarak, bu çalıştayda dile getirilen görüşler, Türk Dünyasında ortak tarih yazımının bir "bilimsel sorumluluk" olmanın ötesinde, bir "gelecek vizyonu" olduğu gerçeğini teyit etmiştir. Katılımcılar, Türklerin farklı coğrafyalarda kurdukları devletleri, boyları ve toplulukları iki düşman gibi değil; aynı kaynaktan beslenen, farklı kollardan akıp yeniden birleşen bir ırmağın parçaları gibi değerlendirme konusunda uzlaşmışlardır. Bu uzlaşı, Türk Dünyasının ortak tarihinin yalnızca geçmişi anlatmakla kalmayacağını; aynı zamanda Türk milletlerinin birliği, dayanışması ve ortak geleceği için sağlam bir temel oluşturacağını göstermektedir.

KAYNAKÇA

Akpınar, T. (2020). Ortak Türk Tarihi Yazımı: Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Aydın, M. (2015). Türk Dünyası Ortak Tarih Bilinci ve Eğitim. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Barthold, V. V. (1963). Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Clauson, G. (1972). An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish. Oxford: Oxford University Press.

Golden, P. B. (1998). An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

Grousset, R. (2006). Bozkır İmparatorluğu: Attila, Cengiz Han, Timur. (Çev. M. Reşat Uzmen). İstanbul: Ötüken Yayınları.

Kafesoğlu, İ. (2019). Türk Milli Kültürü. Ankara: Ötüken Neşriyat.

Koca, S. (2012). Türk Dünyası Tarihi ve Medeniyeti. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Kösoğlu, N. (1999). Türk Dünyası ve Ortak Tarih Bilinci. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Lewis, G. (1999). The Turkish Language Reform: A Catastrophic Success. Oxford: Oxford University Press.

Roux, J. P. (2001). Türklerin Tarihi: Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Sertkaya, O. F. (2017). Orhun Yazıtlarından Günümüze Türk Tarihinin İzleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Sinor, D. (Ed.). (1990). The Cambridge History of Early Inner Asia. Cambridge: Cambridge University Press.

Süleymanov, E. (2015). Türk Dünyasında Ortak Tarih ve Kimlik İnşası. Bakü: Nurlan Yayınları.

Taşağıl, A. (2003). Göktürkler. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Tekin, T. (2010). Orhun Yazıtları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Togan, Z. V. (1981). Umumi Türk Tarihine Giriş. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Turan, O. (1999). Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Zekiyev, M. (2002). Türklerin ve Tatarların Kökeni. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Zhumadilov, K. (2010). Türk Dünyasında Tarih ve Kimlik Sorunları. Almatı: Kazakistan Devlet Yayınları.

Türk Eğitim Sen'den Yeşil Vatana Bir Hayat, Bir Umut...

"ŞEHİT ÖĞRETMENLER YEŞİL VATAN HATIRA ORMANI"NIN İLK FİDANLARI TOPRAKLA BULUŞTURULDU

Röportaj: **Tuğçe TAŞDEMİR** | **Türk Tarım Orman Sen Genel Başkanı: Ahmet DEMİRCİ**

Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünyadaki orman yangınlarının 2030'a kadar %14, 2050'ye kadar ise %30 artması öngörülüyor. Türkiye'de 2020-2024 yılları arasında toplam orman varlığının %0,18'i, yalnızca 2024 yılında ise %0,11'i yangınlar nedeniyle kaybedildi. Üstelik yangınların %96'sı insan kaynaklı. Bu durum, toplumsal farkındalığın artırılması ve önleyici tedbirlerin güçlendirilmesini daha da önemli hale getiriyor.

Son yıllarda artan kuraklık ve orman yangınları nedeniyle Türkiye, binlerce hektar orman alanını kaybetti. Bu kayıplara dikkat çekmek amacıyla Orman Genel Müdürlüğü Yeşil Vatan Seferberliğini başlattı. Seferberlik, 2025-2026 eğitim yılında "Orman Yangınlarına Karşı Farkındalık" temasıyla uygulamaya geçirildi.

Ekolojik ve toplumsal açıdan önemli sonuçlar doğuran bu kayıplar doğrultusunda Türk Eğitim-Sen de, 2025-2026 eğitim-öğretim yılının açılış temasını "Yeşil Vatan" olarak belirledi. Sendikamız ayrıca 19 Kasım 2025 tarihinde Şehit Öğretmenler Yeşil Vatan Hatıra Ormanı"nın ilk fidanları toprakla buluşturdu. 192 şehidimiz için fidan dikimi gerçekleştirildi.

DEMİRCİ: ORMANLARIMIZ MİLLİ BİR SERVETTİR.

"Yeşil Vatan" projesini kısaca anlatır mısınız? Projenin temel amacı nedir? "Yeşil Vatan" kavramı, ülkemizin ormanları ve doğal zenginlikleri açısından ne ifade ediyor?

Bilindiği gibi orman yangınlarının ortaya çıkmasındaki en büyük etken, doğrudan ya da dolaylı biçimde insan faaliyetleridir. Yapılan araştırmalara göre yangınların %92'si insan kaynaklıdır. Bu oranın %87'si ihmalden, %5'i ise kasıtlı eylemlerden kaynaklanmaktadır. Bu durum, toplumun ormanlarımız konusunda daha fazla bilinçlenmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

Bu amaçla 2019 yılından itibaren her yıl 11 Kasım "Milli Ağaçlandırma Günü" olarak kutlanmaktadır. Öte yandan Türk Tarım Orman-Sen olarak, hem hizmet kolumuzda hem de Orman Genel Müdürlüğü himayelerinde, kamu kurumlarının, vatandaşların ve özellikle okulların dahil olduğu "Yeşil Vatan Projesi"ne destek vermekteyiz.

Yeşil Vatan Projesi, toplumun en genç bireyleri olan çocuk ve gençlerde çevre bilinci oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Proje, Milli Eğitim Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ortak protokolü çerçevesinde yürütülmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin doğa sevgisi kazanmaları, çevreyi koruma bilinci geliştirmeleri, ormanların insanlığa katkılarını öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Okulların açıldığı dönemde uygulanan bu proje kapsamında "Yeşil Vatan – Benim Okulum Geleceğe Çare" temasıyla çeşitli etkinlikler yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, öğrencilerin bu farkındalığı kazanabilmesi için tematik takvimler oluşturmakta; doğa gezileri, ağaç dikim etkinlikleri ve bilgilendirici eğitimler düzenlemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konudaki duyarlılığını ve gayretini takdir ediyoruz. Bizler de sendika olarak bu etkinliklere katılıyor, öğretmen ve öğrencilerimizle birlikte çevre bilincinin gelişmesine katkı sunmaya çaba gösteriyoruz. Çünkü gelecek kuşaklarda çevre bilincinin yerleşmesi, ancak erken yaşta verilen doğru eğitimlerle mümkündür.

> *"OKULLARIMIZIN KATILIMI GEÇMİŞ YILLARDA DAHA AZDI AMA TÜRK EĞİTİM SEN'İN BU KONUDAKİ HASSASİYETİ, DUYURULARI BİZE BİR TALEP OLARAK GELİYOR; BİZ DE BU TALEBİN KARŞILANMASI NOKTASINDA ÖZELLİKLE DE BU DÖNEMDE YOĞUN BİR MESAİ HARCIYORUZ."*

Milli Ağalandırma Günü çerçevesinde özellikle de Türk Eğitim Sen'in aracılığıyla öğretmenlerimizin bizden talepleri var. 100'ün üzerinde okulumuz bu sene ağaçlandırma etkinliklerine temsilen katılmış olacaktır. Türk Tarım Orman Sen olarak bu organizasyonlara destek veriyoruz. Okullarımızın katılımı geçmiş yıllarda daha azdı ama Türk Eğitim Sen'in bu konudaki hassasiyeti, duyuruları bize bir talep olarak geliyor; biz de bu talebin karşılanması noktasında yoğun bir mesai harcıyoruz. Öte yandan ülkemizin milliliği noktasında duruşundan asla taviz vermeyen Ülkü Ocaklarımız var. İl, ilçe ocak başkanlıklarımız ile beraber 4 Kasım 2011 tarihinden bu tarafa ağaçlandırma etkinliği yapıyoruz. Belediyelerimizin görev alanları içerinde yer alan park, yeşil alan olarak belirlenen yerlerin de o bölgenin yapısına uygun ağaçlandırılmasında çalışmalarımız var. Bu konuda da destek vermekteyiz.

Ormanların sadece çevresel değil, ekonomik ve toplumsal açıdan katkıları nelerdir?

Ülkemizin ekosistemi incelendiğinde, orman varlığı toplam yüzölçümümüzün yaklaşık %30'una denk gelmektedir. Yani Türkiye topraklarının üçte biri ormanlarla kaplıdır. Ancak 2000'li yıllarda bu oran %17–20 seviyelerinde bir gerileme göster- miştir. Endüstriyel ormancılık faaliyetlerinde aşırı kesim yapılması, yeni dikimlerin yetersiz kalması ve iklim değişikliğinin etkileri sonrası artan orman yangınları bu azalmada önemli rol oynamaktadır.

Bir ağacın endüstriyel olarak kullanılabilir hâle gelmesi için ortalama 50 ila 100 yıllık bir süreç gereklidir. Bu nedenle dikimden fazla kesim yapılması, orman varlığının azalmasına yol açmaktadır.

Ayrıca son 50 yılda dünya genelinde sıcaklık ortalamasının 2-3 derece artması da orman ekosistemini olumsuz etkilemiştir. Sıcaklık artışı; su kaynaklarında kuruma, buharlaşma ve sel riskinin artmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde son 25 yıldır orman varlığını artırmaya yönelik ciddi bir çaba vardır. Orman Genel Müdürlüğü, yangınla mücadele ederken aynı zamanda yanan alanları hızla rehabilite ederek yeniden yeşillendirmeye çalışmaktadır. Ancak son yıllarda sıcaklıkların artması, nemin azalması ve rüzgârların şiddetlenmesi nedeniyle çıkan yangınlar daha zor kontrol altına alınmaktadır. Aslında ormanlarımız milli bir servettir. Bu milli serveti bir taraftan yeniliyorsunuz, buna rağmen yeniden yanıyor. Bunu önlemek için %92'lik insan ihmalinin azaltılması gerekmektedir.

Son yıllarda artan orman yangınlarının en önemli sebepleri nelerdir? Yangın sonrası yeniden ağaçlandırma ve ekosistem iyileştirme çalışmaları nasıl yürütülüyor?

Yukarıda da ifade ettiğim gibi orman yangınlarının %92'si insan ihmali kaynaklıdır. Bu nedenle yangınların önlenmesi, bilinç oluşturulmasıyla mümkündür. İnsanların ormanlara zarar verebilecek davranışlardan uzak durması ve bu konuda toplumsal duyarlılığın artması gerekmektedir.

Eğer yangın büyümüş ve 200 dereceyi aşmış ise diğer tedbirler ile yangının söndürülmesi gerekir. Bu da şu demektir: Yangının gelişim alanının önü kesilmelidir.

Ülkemizin bu konuda yeterli olup olmadığı sorgulanıyor. Türkiye teknolojik olarak yeterlidir. Bu tartışmaları ortaya atanlar, orman yangınlarına nasıl müdahale edildiğini yerinde görse, bu yorumları yapmazlardı. Bir bölgede yangın olduğunda herkes yangın uzmanı kesiliyor; oysa yangın alanında hortum tutan bir işçinin nasıl zorlu koşullarda çalıştığını görmek gerekir.

Bu noktada havadan müdahaleden de bahsetmek istiyorum, çünkü en çok tartışılan konu bu. Bakınız, havadan müdahaleyi bir örnek ile açıklamak istiyorum: Suyun 100 derecede kaynaması en basit fizik kuralıdır. Peki 200, 400 derecede ne olur? Orman yangınlarında havadan müdahalede boşaltılan suyun daha yere ulaşmadan yaklaşık 150 metre yükseklikte buharlaşarak etkisini yitirdiğini görmek mümkündür. Bu noktada, yangınlara müdahale etmek ve yayılmasını önlemek büyük ölçüde insan yöntemine bağlıdır. En büyük sorumluluk, yangınla mücadele timlerine düşmektedir. Yangında gönüllü olarak eğitim almış yangın mücadele gönüllülerimiz var. Asıl yükü orman yangınlarıyla mücadele timleri üstlenmektedir.

Öte yandan ülkemizi coğrafi koşullar açısından Yunanistan, İtalya ve İspanya ile kıyaslamak daha doğrudur. ABD ve Avusturalya gibi geniş ve düz orman alanlarına sahip ülkelerle kıyaslamak doğru olmaz. Teknolojik açıdan baktığımızda, ülkemiz İspanya ve Yunanistan'dan daha iyi, Fransa ve İtalya ile denk durumdadır. Yani teknolojik olarak iyiyiz ama insan bilincini oluşturamıyoruz.

Yapılan araştırmaya göre Temmuz ayının 15'inden Eylül ayının başına kadar ülkemizde yangın ihbar sayısı günlük 50'nin altına düşmemektedir. Ekipler bu

ihbarlara anında müdahale ediyor ama yangınların 3 ila 5 tanesi kontrolden çıkarak büyüyor. Yangının süresinin uzamasının nedeni coğrafi şartlar ve rüzgârın etkisi ile ekiplerin aynı anda birçok yangına müdahale etmesidir. Orman yangınlarının bir kısmı nedeni bilinmeyen yangın olarak kamuoyunun gündemine gelir. Oysa devletimiz ve Orman Genel Müdürlüğünün imkânları ile yangının nedeni tespit edilir. Zaten yangınların çıkış nedeninin %92'si insan kaynaklıdır. Peki %8'i nedir? Şimşek, yıldırım gibi doğal sebeplerdir. Bunun dışında piknik alanlarına atılan cam kırıkları ya da güneş ışığının mercek etkisiyle yangın çıkarması da ihmalkârlıktan kaynaklanmaktadır.

Yüksek gerilim hatlarına zamanında bakım yapılmaması da yangınlara neden olan etkenlerden biridir. Bu ve benzeri tüm risklere karşı tedbir alındığında özellikle %92'lik insan kaynaklı yangınları azaltabilirsek günlük yangın ihbar sayısı daha da düşecektir.

> *"PANDEMİ DÖNEMİNDE BİR KEZ DAHA GÖRÜLDÜ Kİ, HERKES KENDİ GIDASINI VE SUYUNU ÜRETEBİLDİĞİ MÜDDETÇE O COĞRAFYADA HAYAT VARLIĞINI SÜRDÜRECEKTİR."*

Ormanlarımızı geleceğe taşımak için önümüzdeki dönemde hangi stratejiler uygulanacak?

Ormanlar yalnızca ağaçlardan ibaret değildir; su kaynaklarının korunması, toprağın erozyona karşı direncinin artması, havanın temizlenmesi gibi birçok yaşamsal işlevi yerine getirir. Ormanlar, ekonomik anlamda da ülkemize yılda yaklaşık 4 milyar TL katkı sağlamaktadır. Ancak ekonomik değerin çok ötesinde, ormanların sağladığı ekolojik ve toplumsal yararları da vardır.

Son 20 yılda Afrika'da ve Amazon Ormanları'nda orman alanlarının %25'i tahrip olmuştur. Türkiye'de de çölleşme riski giderek artmaktadır. Su kaynaklarının azalması, erozyon, kuraklık ve tarımsal üretimde azalma, orman varlığının azalmasının doğrudan sonuçlarıdır. Bu süreç, gelecekte su savaşları olarak adlandırılabilecek küresel krizleri tetikleme potansiyeline sahiptir.

İsrail'in Suriye'nin iç kısımlarında yer alan Golan Tepelerini işgal etmesi bölgenin dünya için değer taşıyan su kaynaklarını ve orman varlığını ceberut bir anlayış ile kendisine mal etmek istemesine bir örnektir. Dünyada bu savaşların çoğalacağının gerçeğinin görülmesi gerekir. Pandemi dönemi bir kez daha göstermiştir ki, herkes kendi gıdasını ve suyunu üretebildiği müddetçe o coğrafyada hayat varlığını sürdürecektir. Sürdürülebilir gıda rejiminin en temel unsuru ekosistemin dengesi ve orman varlığıdır.

Ayrıca orman yangınlarıyla mücadele yalnızca yangın anında değil, yangın çıkmadan önce alınan

önlemlerde önemlidir. İnsansız hava araçları termal kameralı dronlar ve erken uyarı sistemleri gibi teknolojilerle yangın risklerinin önceden tespit edilmesi, müdahalenin hızını artırmaktadır. Ülkemizde bu alanda teknolojik kapasite mevcuttur, ancak asıl önemli olan insan bilincidir.

Yangınlara erken müdahale büyük önem taşır. Reçineli ağaçların yoğun olduğu bölgelerde yangınlar çok hızlı yayılır. Bu nedenle yangının ilk on dakikasında yapılan müdahale, yangını büyümeden söndürmede belirleyici olmaktadır.

> *"TOPLUMUN TÜM KESİMLERİNİN -KÖYLÜSÜNDEN ESNAFINA, ÇİFTÇİSİNDEN MÜHENDİSİNE KADAR- ORMAN BİLİNCİ KAZANMASI ŞARTTIR."*

Sizce Türkiye'nin orman politikalarında atılması gereken en önemli adım nedir? Vatandaşlar, bireysel olarak bu projeye nasıl destek olabilir?

Son yıllarda Marmara ve Karadeniz bölgelerinde bile yangın ihbarlarının artması, insanların ormanlarla iç içe yaşamasından kaynaklanmaktadır. Otoyollarda araçtan sigara atılması, tarlalarda anız yakılması gibi bilinçsiz davranışlar büyük felaketlere yol açabilmektedir.

Toplumun tüm kesimlerinin -köylüsünden esnafına, çiftçisinden mühendisine kadar- orman bilinci kazanması şarttır. Çocuklarımızı küçük yaşta bu konuda eğitirsek, gelecekte orman yangınlarını konuşmadığımız bir Türkiye mümkün olacaktır.

Uzun vadede hedefimiz, ülke yüzölçümünün en az %35'inin ormanlarla kaplı hâle gelmesidir. Yangınlara karşı daha dayanıklı ağaç türlerinin yetiştirilmesi, tarım dışı atıl alanların ağaçlandırılması ve sürdürülebilir ormancılık politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Son olarak İklim Kanunu'ndan bahsedebilir misiniz? Türkiye ve Dünya bu konuda nerede?

İklim değişikliği artık tüm dünyanın ortak meselesidir. 20. yüzyılın ortalarına kadar bu konu yeterince ciddiye alınmamış, ancak nüfus artışı ve doğal kaynakların azalmasıyla birlikte fark edilmiştir. Bugün ekosistemin korunması, sürdürülebilir tarımın ve gıda güvenliğinin temeli hâline gelmiştir.

I.ve II. Dünya Savaşlarının yaşandığı dönemlerde kimsenin derdi iklim değişikliği konusu olmadı. Doğa kirleticiler dediğimiz fosil kaynaklı yangınlar iklim değişikliğinin en temel faktörüdür. Fosil yakıtlardan kaynaklı atmosfer ve çevre kirliliği uzun vadede sıcaklık artışları son yüz yılda tartışılan konulardır. I. ve II. Dünya Savaşları ile dünya kirlendi ama bu durum kimsenin umurunda olmadı. Peki insanlarda nasıl bir uyanış oldu? Nüfus artışıyla birlikte dünyada gıda ihtiyacı da arttı. Gıda üretiminin artmasının bir taraftan toprak varlığımızın, diğer taraftan ekosistemimizin dengesinin ve suyun korunmasına bağlı olduğu anlaşıldı. Toprak, su ve ekosistem dengesi olmaz ise tarım üretiminin olmayacağı keşfedildi. Bu durum, 1980'li yıllardan sonra yani soğuk savaş döneminden sonra, 2000'li yıllarda ete kemiğe bürünen belirli politikala-

rın oluşmasına yol açtı. Dünya, 1985'li yıllardan sonra BM öncülüğünde küresel ölçekte bir bilinçlenme sürecine girdi. İklim Değişikliği Taraflar Konferansı (COP) bu sürecin en somut organizasyonudur. Berlin Konferansı, Kyoto Protokolü, Paris Konferansı ise bu sürecin önemli aşamalarıdır. Ülkeler, karbon salımının azaltılması ile ilgili taahhütlerde bulundu. Ancak ne yazık ki bu taahhütlere uyulmadı. Gelinen noktada karbon ayak izi üzerinden, endüstriyel üretim yapan işletmelerin neden olduğu olumsuz etkilerin giderilmesi amacıyla küresel ölçekte bir iyileştirme çabası söz konusu oldu. Ama bu çabalar hala bir sonuca ulaşmadı. İklim Kanunu da bu sürece bağlı olarak ortaya çıktı. Aslında bu durum dünyada kötü gidişin bir sonucudur. Sıcak ve soğuk savaş dönemlerinin sona ermesinin ardından dünyada "Geleceğimiz ne olacak?" kaygısı öne çıkmaya başladı.

Ülkemizde İklim Kanunu tartışması var. Bu konu maalesef siyasi argümanlara dahil oldu. Bakınız, biz sendikayız olaylara siyaset gözlüğünü bir kenara bırakarak bakıyoruz. İklim değişikliği ile ilgili ülkemizin taraf olduğu konularda, "Hayır biz taraf değiliz" mi diyeceğiz? Orayı terk mi edeceğiz? İklim Değişikliği konusu ülkemizde yanlış şekilde anlatıldı. "Şehir kenarında inek besleyemeyecek miyiz?" diye soruldu. Evet beslenmesin! Ankara Havaalanı'na gelen bir yabancının karşılaşacağı kokuyu hepimiz biliyoruz. Bu noktada tarım ve sanayinin çevresel etkileri dikkate alınarak organize bölgelerde yapılandırılması gerekmektedir. Gerekli tedbirlerin alındığı alanda yapılacak işe kimse karşı çıkmaz. Mesela şehirlerimizin ortasında lastik ve çimento fabrikaları olmamalıdır. Bu fabrikaların kaldırılmasına karşı çıkanlar, "Ekonomimiz ne olacak? Bu fabrikalarda çalışan işçilerin kazancı ne olacak?" diye soruyor. Tabi ki bu insanlar için alternatif istihdam alanları oluşturulmalı. Ancak unutulmamalıdır ki, toplumun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı en az ekonomik kaygılar kadar önemlidir.

Firmalar filtrasyon ve partikül toplama sistemlerinin büyük maliyet getireceğini söylüyor. Ancak bu durum dünyada da böyle. Unutulmamalıdır ki, ekosistemimizi korumak sorumluluğumuzdur. Kamuoyunda "yapay et", gibi konular üzerinden oluşturulmak istenen uydurmaca söylemler var. Bu tür tartışmalar gereksiz yere beynimizi yormaktadır. Kaldı ki bu tür konularla ilgili dünyada uygulanmış usul ve emsal bulunmamaktadır. Bu nedenle devletimizin bu alandaki politikalarına, BM'nin bu konudaki yaklaşımlarına bakmamız gerekir. İsrail, Rusya ve Ukrayna da yaşananlar malum. Kullanılan silahlar ve bombalar hem insanlara hem de dünya ekosistemine büyük zararlar veriyor. Bu kadar yıkımın yaşandığı bir dünyada ekosistemi korumaya yönelik sarf edilen gayretler eleştirilmemelidir.

Devralınan ekosistemde olumsuz taraflar var ise iyileştirilmeli ve gelecek nesillere daha güzel bir dünya bırakılmalıdır. Hedeflenmesi gereken de tam olarak budur. İklim Kanunu da bu hedef doğrultusunda küresel uygulamalara paralel uygulanmalıdır.

BM'nin öncülüğünde düzenlenen Berlin, Kyoto ve Paris konferanslarında karbon salımının azaltılması yönünde kararlar alınmıştır. Türkiye'de bu sürece dahil olmuş, karbon ayak izini azaltma hedefleri belirlemiştir. Ülkemizde zaman zaman "İklim Kanunu tartışmaları siyasi boyut kazanmış olsa da, mesele aslında bir yaşam meselesidir. Şehirlerde, organize sanayi bölgelerinde çevreye zarar vermeyen üretim politikalarının uygulanması, ekosistemin korunması açısından zorunludur.

Sonuç olarak; ormanlar sadece yeşil alanlar değil, yaşamın kaynağıdır. Suyu, havayı, toprağı ve geleceğimizi korumanın yolu, ormanlarımızı korumaktan geçmektedir. Bu bilinçle hareket etmek, hem birey olarak hem de toplum olarak hepimizin sorumluluğudur.

Güçlü Bir Mesleki Eğitim, Geleceğe Açılan Kapının **Anahtarıdır!**

Röportaj: **Meltem YALÇINKAYA**

Bayram ARSLANOĞLU
Okul Müdürü

Lise eğitim modeli üzerinde yürütülen tartışmalar bir süredir kamuoyunun gündeminde. Son olarak yeni model üzerinde çalışmaların devam edileceği kararına varıldı.

Peki lise eğitiminin süresinin kısaltılması hangi sorunlara çözümün bir arayışı?

Bu radikal değişiklikle hedeflenen ne?

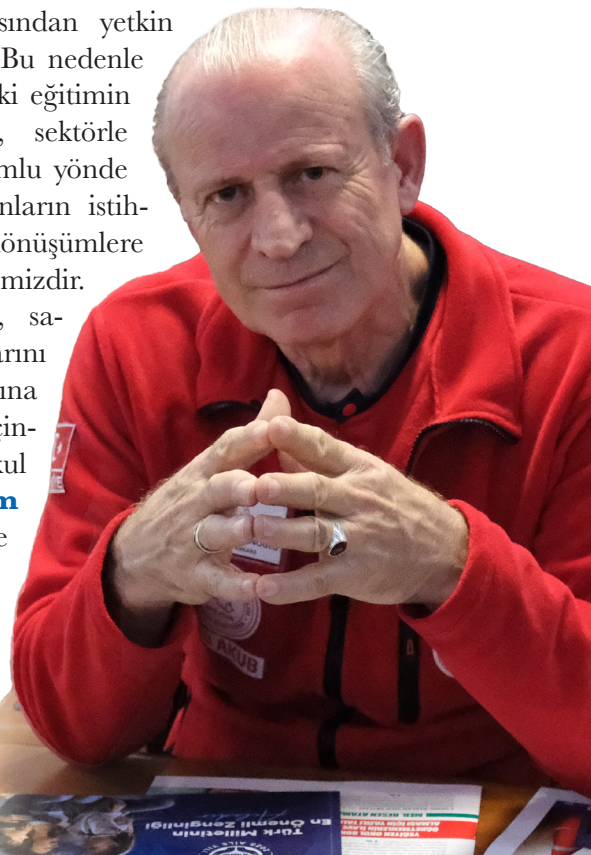
Yeni lise modeli meslek liseleri için avantaj sağlar mı?

Akademik eğitimin niteliği bu sistemle nasıl etkilenir?

Bu yeni model norm kadro fazlası öğretmenlerin ortaya çıkmasına yol açar mı ya da bazı branşlar da norm ihtiyacı artar mı?

Tüm bu sorular eğitimin geleceğini şekillendirecek bu yeni sistemi derinlemesine analiz etmemizi zorunlu kılıyor.

Lise eğitim süresinin kısaltılmasını özellikle mesleki eğitim açısından ele almak ve analiz etmek istiyoruz. Zira lise eğitim modelinde yapılacak her değişiklik doğrudan meslek liselerini etkilemektedir. Meslek liseleri öğrencileri sadece meslek hayatına hazırlamakla kalmıyor aynı zamanda sektörlere bilgi, donanım açısından yetkin bireyler yetiştiriyor. Bu nedenle yeni sistemin; mesleki eğitimin niteliğini artırması, sektörle entegrasyonunu olumlu yönde etkilemesi ve mezunların istihdamında önemli dönüşümlere yol açması temennimizdir. Tüm bu hususları, sahadaki yansımalarını daha iyi anlamak adına mesleki eğitimin içinden bir isim olan okul müdürü **Bayram ARSLANOĞLU** ile konuştuk.

Lise eğitiminin 4 yıllık modelden 2+2 ya da 3+1 modele dönüştürülmesi gündemde. Eğitimin sahadaki uygulayıcısı olarak lise eğitim süresinin kısaltılmasını içeren değişikliği nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu değişikliğin amacı ne olabilir?

"Milli Eğitim Bakanlığı lise eğitiminde yapılacak yeni düzenlemeyi eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerimiz, öğretmenlerimiz, okul idarecilerimiz yani uzmanların etkin katılımıyla ve sağlıklı bir istişare sürecinden sonra hayata geçirilmelidir."

Bilindiği gibi eğitim sistemlerinde farklı dönemlerde, çeşitli usullerle değişiklik yapıldı. Örneğin zorunlu eğitim başlangıçta 8 yıl olarak belirlenmişken, daha sonra 4+4+4 sistemiyle birlikte zorunlu eğitim 12 yıla çıkarıldı. Ancak bu sistemlerin hayata geçirilme aşamasında bazı belirsizlikler söz konusu oldu. Şu anda ise lise eğitiminin süresinin kısaltılması gündemde.

Lise eğitiminin süresinin kısaltılması, genellikle "12 yıl çok uzun" düşüncesine dayanıyormuş gibi görünmektedir. Bugün 12. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu üniversite sınavına hazırlanmak için ya kurslara ya da özel okullara yönelmektedir. Pek çok öğrenci ise açık liseye geçerek üniversiteye hazırlanmaktadır. Açık lise, öğrenciler için adeta kaçış noktası haline geldi. Milli Eğitim Bakanımız Sayın Yusuf Tekin, açık liselere geçişleri sınırlandırmak amacıyla genelgeler yayımlamış olsa da, uygulamada bu geçişlerin muafiyetlerle ya da farklı yollarla hala mümkün olabildiği görülmektedir. Bu durum 12. sınıfın adeta boş geçen bir yıl gibi algılanmasına neden olmaktadır. Hatırlanacağı üzere geçtiğimiz yıl birçok okulda 12. sınıflar için "hayalet sınıflar" benzetmesi yapılmıştı. Bugün de benzer bir tablo karşımızda duruyor. Bu da mevcut sistemin yeniden değerlendirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin ve velilerin bilmesi gerekir ki; üniversite sınavında okul müfredatından sorular çıkmakta; öğrenciler EBA, MEBİ gibi dijital platformlar aracılığıyla desteklenmektedir. Ne var ki, bu durum yeterince anlatılamamaktadır. Üstelik ortaöğretim müfredatı, mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarında 12. sınıf düzeyinde üniversite sınavı odaklı olarak planlanmaktadır. Ancak buna rağmen ekonomik koşullar nedeniyle okullarda bu süreci destekleyecek kaynaklar oluşturulamamaktadır.

Öte yandan 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Maarif Müfredatı getirildi. Biliyorsunuz, teknolojik gelişmeler, gençlerin toplumsal sorunlar ile milli değerlere daha duyarlı olmaları sebebiyle Maarif Modeline geçiş yaptık. Şu an 9. ve 10. sınıflarda Maarif Modeli uygulanıyor ve bu sistem yeni yeni oturuyor. Bu dönemde yeni bir yapıya geçmenin avantajları ve dezavantajları tartışılmalıdır.

Hem hayata hazırlık, hem akademik hem de mesleki eğitime yönlendirme açısından sistemin iyi bir şekilde kurgulanması gerekmektedir. 2+2 ya da 3+1 modelleri getirilecekse;

Öğrencilere "bir üst programa devam etmek ister misin?" diye seçenek mi sunacağız?

Öğrenci, üniversiteye gitmeyecekse mesleki eğitim zorunlu hale mi gelecek?

Şayet zorunlu 10 yıllık eğitim modeline geçilecek ise, meslek liselerinin artı iki yıl içerisindeki rolü ne olacak?

10. sınıftan sonra burada bir yönlendirme yapılacak mı yoksa öğrenci tercihlere mi bırakılacak?

Akademik yeterliliği düşük olan öğrenciler, akademik eğitime devam etmek isterse, bu duruma nasıl bir çözüm bulunacak?

Öğrencilerin büyük kısmı akademik eğitime yönelirse, bu durumda nasıl bir çözüm bulunacak?

Bu noktada bir puanlama sistemi devreye sokulabilir. Örneğin, LGS benzeri bir sınav ya da 10. sınıf sonunda diploma notuna göre bir yönlendirme yapılabilir. Ancak, bu tür bir sistemde, bazı özel okullar ve bazı kamu okullarında not şişirme uygulamaları ile haksız avantajlar sağlanabilir, bu da ciddi sorunlara yol açabilir.

Her yeni model toplumda farklı algılar oluşturmaktadır. Sürekli bir değişim yaşanması, bu değişimlerin topluma tam anlamıyla anlatılamaması nedeniyle anlaşılırlığı zorlaştırmaktadır. Tıpkı geçmişte olduğu gibi bu sistemler bazı sorunlara yol açabilir, ama doğru bir şekilde uygulandığında faydalı da olabilir. Ancak, bu tür yapısal değişikliklerin mutlaka sahadaki ilgili kesimlerle, geniş paydaşlarla tartışılarak hayata geçirilmesi gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı lise eğitiminde yapılacak yeni düzenlemeyi eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerimiz, öğretmenlerimiz, okul idarecilerimiz yani uzmanların etkin katılımıyla ve sağlıklı bir istişare sürecinden sonra hayata geçirilmelidir.

> ***"Mesleki eğitimin güçlendirilmesi, genç işsizliğinin önlenmesi, orta kademe iş gücü ihtiyacının karşılanması ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından çok büyük öneme sahiptir. Ayrıca mesleki eğitim; üniversiteye olan yoğun talebi de azaltırken, gençlerin ilgi, yetenek ve becerisine göre yönlendirilmesini de mümkün kılar."***

Şu hususu da önemle belirtmek isterim: Ülkemizde iş sahibi olmanın tek yolunun "üniversite mezunu olmak" olduğuna dair yaygın bir algı bulunuyor. Ancak, günümüzde üniversite diploması tek başına istihdam garantisi sağlamıyor. Her yıl çok sayıda genç üniversiteyi bitirse de, hem meslek edinmede hem de iş bulmakta zorluk yaşıyor. Yani gençlerimizin bir kısmı ne eğitimde ne de istihdamda yer alıyor. Bu da ciddi bir iş gücü kaybı anlamına geliyor. Uygulamaya konulması planlanan yeni sistem, tam da bu soruna çözüm üretmeyi de hedefliyor olabilir.

Bu sorunun çözümünde atılması gereken ilk adım ise, mesleki eğitimin güçlendirilmesidir. Mesleki eğitimin güçlendirilmesi, genç işsizliğinin önlenmesi, orta kademe iş gücü ihtiyacının karşılanması ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından çok büyük öneme sahiptir. Ayrıca mesleki eğitim; üniversiteye olan yoğun talebi de azaltırken, gençlerin ilgi, yetenek ve becerisine göre yönlendirilmesini de mümkün kılar. Dolayısıyla, meslek liselerinin tercih edilmesinin sağlanması, mesleki eğitimin güçlendirilmesi ülkemizin geleceğine kalkınma, istihdam, üretkenlik, nitelikli iş gücü açısından olumlu katkılar sunacaktır.

Hatırlanacağı üzere 4+4+4 sistemine geçildiğinde 42.500 sınıf öğretmeni norm kadro fazlası olmuş, birçok öğretmen alan değişikliği yapmak zorunda kalmıştı. Günümüzde yapılması planlanan yeni değişiklikle benzer şekilde öğretmenlerin mağduriyet yaşayabileceğine dair endişeler gündeme gelmektedir. Bu çerçevede söz konusu düzenlemenin öğretmen atamaları, alan değişiklikleri ve norm kadro planlaması üzerindeki olası etkilerini değerlendirir misiniz?

> *"4+4+4 sisteminden kaynaklanan sorunlar hala tam olarak çözülebilmiş değil. Özellikle norm kadro fazlası olan öğretmenlerimizi sistem içinde eritmekte zorlanıyoruz. Benzer durumlar yeni sistemlerde de karşımıza çıkabilir."*

Bilindiği gibi önceki yıllarda eğitim sistemlerinde yapılan temel değişiklikler, norm kadrolar üzerinde değişimlere yol açtı. Bu değişiklikler, norm fazlası durumların ortaya çıkmasına neden oldu. Bu süreçte çok sayıda öğretmen ve öğrencinin etkilenmesi mümkündür. Ayrıca yeni ihtiyaçlar da ortaya çıkabilmektedir. Ancak bu ihtiyaçların neye göre belirleneceği konusunda net bir çerçeve çizilmeden ilerlemek süreci zorlaştırabilir.

Bakınız; 4+4+4 sisteminden kaynaklanan sorunlar hala tam olarak çözülebilmiş değil. Özellikle norm kadro fazlası olan öğretmenlerimizi sistem içinde eritmekte zorlanıyoruz. Benzer durumlar yeni sistemlerde de karşımıza çıkabilir. Her yıl okullarımızda, ilçelerimizde ve Bakanlık düzeyinde norm fazlası öğretmenler bulunmaktadır.

2+2 ya da 3+1 modellerinde mesleki eğitime devam edecek öğrenci sayısı ya da akademik eğitimi tercih edecek öğrenci sayıları ilk etapta belirsiz olacaktır. Bu belirsizlik, norm kadroların tespitini güçleştirecektir. Özellikle belirli bir eğitim türüne yoğunluk olduğunda nasıl bir çözüm üretileceği sorusu gündeme gelecektir. Bu nedenle geçiş sürecinde net kuralların ve yönlendirici adımların atılması önemli olacaktır. Şayet mevcut sistemde olduğu gibi LGS sonrası sınavla ve sınavsız (ortaöğretim başarı puanı ile) liselere yerleştirme devam edecekse, çok büyük bir değişiklik yaşanmaz. Ancak 9. ve 10. sınıflar tamamen akademik derslere ayrılacaksa, bu durum özellikle meslek liseleri açısından ciddi sorunlar doğurabilir. Eğer 9. ve 10. sınıflarda meslek dersi verilmeyecekse, meslek dersi öğretmenlerinin norm kadro fazlası olması kaçınılmazdır.

Tabi norm açığı da büyük bir sorundur. Mevcut durumda dahi tüm okul türlerinde farklı branşlarda öğretmen ihtiyacı bulunmaktadır. Bakanlığımızın ve taşra teşkilatının farklı birimlerinde görevlendirilen öğretmenlerin yerine, çeşitli sebepler ile norm fazlası durumda bulunan öğretmenler görevlendirilmektedir. Ancak norm fazlası öğretmenlerin de yeterli olmaması halinde, öğretmen açığı genellikle ücretli öğretmenler eliyle giderilmektedir. Bununla birlikte, rehberlik ile din kültürü ve ahlak bilgisi gibi bazı branşlarda, diğer branşlara kıyasla daha fazla öğretmen açığı yaşanmaktadır. Şu anda zaten bazı mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, özellikle de proje okulu statüsünde olanlarda, bazı alanlarda öğretmen ihtiyacı had safhadadır. Meslek dersleri açısından bakıldığında; yenilenebilir enerji, plastik teknolojisi, uzay ve havacılık gibi alanlar doğrudan üniversitelerde karşılığı olmayan alanlardır. Bu alanlarda genellikle mühendislik bölümlerinden mezun olan kişiler, kendi alanlarında iş bulamadıkları için öğretmenlik yapmaktadır. Özellikle yeni çıkan meslek alanlarında öğretmen ihtiyacı daha fazladır.

Bu tür sorunlar, özellikle mesleki ve teknik Anadolu liselerinin endüstri meslek lisesi programları uygulamalarında daha belirgin hissedilmektedir. Bu

okullarda öğretmen ihtiyacını karşılamak ciddi bir problem haline gelmiştir. Ayrıca şunu da unutmamak gerekir ki, mesleki eğitim, kurslarla telafi edilemez! Öğrenciler dört yıllık bir eğitimle bu mesleki yeterlilikleri kazanıyor. Bu nedenle bu alandaki değişim çok iyi planlanmalıdır.

Tabi bazı meslekler ise gerçekten 4 yıllık eğitimi gerektirmiyor. CNC tezgahında "sök-takçı" olarak tabir edilen bir operatör ya da bilişim alanlarında ofis programları kullanan personel olarak çalışacaksanız, manikür-pedikür, saç bakım hizmetleri gibi alanlarda görev alacaksanız, bu işleri daha kısa sürede öğrenebilirsiniz. Hizmet sektöründe de benzer durum söz konusudur; resepsiyon, kat hizmetleri, gibi alanlarda da uzun süreli eğitime ihtiyaç duyulmaz.

Şu hususu da belirtmek isterim ki; Sayın Bakanımız Yusuf Tekin'in Milli Eğitim Bakanlığının ilk dönemlerinde Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından meslek liselerine yönelik bazı çalışmalar yapılmıştı: Bölge okulları, ihtisas okulları, sektöre entegre ve sektör içi okullar gibi modeller gündeme gelmişti. Mesleki ve teknik okullarda yeni yapıların oluştuğu, özellikle öğretim programlarında değişikliklerin yapıldığı, Maarif Modelinin oturtulmaya çalışıldığı bu dönemde, yapılacak değişikliklerle ilgili sahanın uygulayıcılarıyla istişare edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Diğer yandan lise eğitiminin süresinin kısaltılmasına ilişkin tartışmalar, öğretmen akademilerinin kurulması gibi önemli bir adımla da kesişmektedir. Bildiğiniz gibi üniversiteden mezun olan öğretmenlerin, mesleki yeterliliklerini artırmak için bu akademide eğitim alması gerekmektedir. Ancak hem öğretmen akademilerinin kurulması hem de lise eğitiminin kısalması gibi köklü değişiklikler aynı dönemde gerçekleşirken, bu durum mevcut uygulamada zorluklara neden olabilir. Bu noktada eğitimdeki dönüşüm dikkatli bir şekilde yapılmalıdır.

Bu olası değişikliği meslek liselerinde verilen uygulamalı eğitimlerin süresi, mesleki yetkinlik, iş hayatına hazırlık, staj olanakları, üniversiteye geçiş açısından değerlendirir misiniz?

> *"Sistem, öğrencinin tercihi üzerine kurgulanırsa, bazı gençler okula devam etmeyebilir, bir işte çalışmayabilirler ya da istihdam edilme imkânı bulamayabilir. Peki bu durumda bu gençlerin geleceği nasıl şekillenecek?"*

Meslek liseleri açısından değerlendirdiğimizde; Anadolu teknik programlarda sınavla alınan öğrenciler, şu an 10 ve 11. sınıflar arasında staj yapmaktadır. Diğer öğrenciler ise 12. sınıfın başından itibaren haftada 3 gün işletmelerde staj, 2 gün okulda eğitim görmektedir. Eğer sistem 2+2 şeklinde düzenlenirse, bu uygulamalar "artı 2" kısmında yer almaya devam edecektir. Yani staj uygulamaları etkilenmeyecek gibi görünüyor.

Ancak burada önemli olan nokta şudur: 9. ve 10. sınıfta meslek dersi verilmeyecekse, öğrenciler 10. sınıf sonrasında meslek eğitimi almaya başladıklarında eksiklik yaşayacaktır. Şu anda 9. sınıfta yaklaşık 10 saat, 11. sınıfta 15 saate kadar meslek dersi veriliyor. Bu derslerden mahrum kalan öğrencilerin mezun olduklarında işe yerleşmeleri zorlaşacaktır.

10. sınıf sonunda öğrencilere lise diploması verilecekse, "Bir üst programa devam etmeyebilirsin" anlamına gelir. Ancak bu diploma, ne üniversiteye giriş hakkı kazandırır, ne de iş hayatında ciddi bir fayda sağlar. Üniversiteye veya iş hayatına doğrudan katkısı olmayacağı için diploma, çoğunlukla sembolik bir belge olmaktan öteye geçemez. Kısacası sistem, öğrencinin tercihi üzerine kurgulanırsa, bazı gençler okula devam etmeyebilir, bir işte çalışmayabilirler ya da istihdam edilme imkânı bulamayabilir. Peki bu durumda bu gençlerin geleceği nasıl şekillenecek?

Tabi ikinci iki yıla devam etmek istemeyenler, 16 yaşından sonra sigortalı bir işe girerek çalışmaya da başlayabilir. Ancak bu noktada, herhangi bir mesleki eğitim almamış bireyleri sektör istihdam etmek ister mi? Bu durum çocuk işçiliği konusundaki kaygıları beraberinde getirir mi? Ayrıca sosyal güvenlik sisteminde bir düzenleme gerektirir mi? Tüm bu konular tartışmaya açık hale gelebilir.

Yine son iki yıla devam etmeyenler, tarımsal bölgelerde yaşıyorlarsa, tarım alanında çalışmaya devam edebilir.

> *"Ancak, şehir merkezlerinden uzak, kırsal bölgelerdeki çocuklar, yaşadıkları zorluklardan dolayı aslında eğitim alma isteği daha yüksek olan kesimlerdendir. Bu çocuklara böyle bir sistemle dolaylı olarak "kaderin bu" denilmiş olur. Açıkçası, bu gençler okumak isteseler bile, ekonomik ihtiyaçtan dolayı çalışmak durumunda kalabilirler."*

Öte yandan, şehir merkezlerindeki aileler, mevcut koşullarda bile çocuklarını okutmak için çaba sarf etmektedir. Bugün dahi çocuk açık liseye devam ediyor olsa bile, aileler onun eğitimi sürdürmesi için uğraş vermektedir.

Bir diğer dikkat edilmesi gereken husus, lise eğitim süresinin kısaltılmasının okullaşma oranlarını olumsuz etkilememesidir. Zira bu bir risktir. Bu risklerin ortadan kaldırılması için kademeler arası geçişlerde yönlendirmeler iyi yapılmalı ve mesleki eğitim güçlendirilmelidir. Öğrencilerimizin potansiyelini en iyi bilen, tanıyan öğretmenlerimizdir. Bu nedenle sağlıklı bir yönlendirme sürecinin hayata geçirilmesi için öğretmenlerimizin saygınlığının korunması, itibarlarının güçlendirilmesi, eğitim süreçlerindeki etkinliğinin artırılması gerekmektedir.

Olası değişikliği üniversiteye geçiş açısından değerlendirdiğimizde ise; sistem ciddi bir yapısal değişiklik içermiyorsa (yani ders içerikleri ve staj uygulamaları korunuyorsa), bu yeni modelin üniversite sınavındaki başarıyı olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesi ise beklenmez.

Özetle; lise eğitim süresinin kısaltılması konusunda, tüm paydaşların katılımı sağlanarak, kapsamlı ve derinlemesine bir istişare süreciyle yürütülmelidir.

Çocukları Başarıya Götüren Süreç,
Aile Desteği İle İlmek İlmek Örülür

Röportaj: **Meltem YALÇINKAYA**

Doç. Dr. Hasan EŞİCİ
Gazi Üni. Eğitim Fak. Öğretim Üyesi

LGS ve YKS, öğrencilerin geleceğini şekillendiren önemli dönemeçlerdir. Bu sınavlar sadece ölçme değerlendirme araçları değil, öğrencilerin eğitim hayatlarını da belirleyen sınavlardır; öğrencileri olduğu kadar, aileleri de doğrudan etkilemektedir. Bu dönemlerde öğrencilerin psikolojik destek ihtiyaçları artar. İşte bu noktada, ailelerin destekleyici tutumu, okullarda rehberlik hizmetlerinin sağlıklı ve etkin yürütülmesi hem çocukların özgüvenlerini besleyecek hem de kaygıyla baş etmelerinde önemli bir rol oynayacaktır.

LGS ve YKS sürecinde;

Aileler Nasıl Bir Yol Haritası Belirlemeli?

Rehberlik Süreci Nasıl Yürütülmeli?

Öğrenci-Aile-Rehberlik Üçgeninde Doğru İletişim Nasıl Olmalı?

Sınav Kaygısıyla Baş Etme Yöntemleri Neler?

Öğrencilerin Sınav Başarısını Nasıl Artırabiliriz?

Ve daha birçok soru söyleşimizde cevap bulacak. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Felsefe Grubu Eğitimi Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Hasan Eşici** "Eğitimin Sesi" dergimizin konuğu oldu.

LGS ve YKS'ye hazırlık süreci başladı. Öğrencilerin sınav sürecinde yaşadığı psikolojik zorluklar nelerdir?

LGS ve YKS hazırlık süreci, öğrenciler için yalnızca akademik değil aynı zamanda duygusal ve psikolojik açıdan da oldukça yoğun bir dönemdir. Bu süreçte en belirgin zorluklardan biri yüksek kaygı düzeyidir; öğrenciler genellikle geleceğin belirsizliği, aile ve çevrenin beklentileri nedeniyle performans kaygısı yaşarlar. Kaygı çoğu zaman motivasyonu destekleyici bir unsur olabilirken, aşırı düzeye ulaştığında dikkat dağınıklığı, unutkanlık ve tükenmişlik gibi sonuçlara yol açabilir. Kendilik algısında da önemli dalgalanmalar görülür; öğrenciler kendilerini yalnızca sınav başarıları üzerinden değerlendirmeye başlayabilir, bu da benlik saygısını zedeler.

"Ailelerin iyi niyetli ama baskı hissi yaratan tutumları, sistemik açıdan öğrencinin duygusal yükünü artırabilir. Bu noktada aile içi iletişim örüntüleri ve sınırlar büyük önem taşır; destekleyici ve güven veren bir iletişim, öğrencinin psikolojik dayanıklılığını artırır."

Aile tarafından öğrencilerin güçlü yönlerine odaklanmak, süreci sadece "başarmak zorunda oldukları bir sınav" olarak değil, aynı zamanda kendilerini tanıma ve gelişim fırsatı olarak görmelerini sağlar. Ayrıca bu dönemde umut, öz düzenleme ve hedef belirleme becerileri öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını destekleyen koruyucu faktörlerdir. Sosyal karşılaştırmaların yoğun olduğu bu süreçte, öğrencilerin kendi ilerlemelerini öncelemeleri, sağlıklı bir özgüven gelişimini destekler. Sonuç olarak, sınav süreci bir stres kaynağı olsa da, doğru yönlendirmelerle öğrencinin dayanıklılığını, öz farkındalığını ve içsel motivasyonunu güçlendiren bir deneyime dönüşebilir.

Öğrencilerimiz stresli veya kaygılı olduğunda, motivasyonunu artırmak için hangi yöntemleri önerirsiniz?

Sınav sürecinde stres ve kaygı, öğrencinin motivasyonunu düşüren en temel faktörlerden biridir. Böyle durumlarda öğrencinin duygularını bastırmak yerine, bu duyguları tanımasına ve kabul etmesine yardımcı olmak önemlidir. bu dönemde öğrencinin güçlü yönlerini fark etmesi ve geçmişteki baş etme başarılarını hatırlaması, içsel motivasyonunu yeniden canlandırır.

"Küçük ama ulaşılabilir hedefler belirlemek, öğrencinin kontrol duygusunu güçlendirir ve başarı duygusunu pekiştirir. Aynı zamanda öz-şefkat becerilerini geliştirmek, öğrencinin kendine karşı anlayışlı olmasını sağlar ve tükenmişlik riskini azaltır. Diğer taraftan öğrencinin çevresinden aldığı mesajlar motivasyonu ciddi biçimde etkiler; destekleyici, yargılamayan bir aile ve öğretmen tutumu öğrencinin güven duygusunu artırır."

Aile üyeleri öğrencinin çabasını takdir etmeli, sadece sonuç odaklı değil süreç odaklı geri bildirimler vermelidir. Ayrıca öğrencinin kendi yaşam amacını ve anlamını keşfetmesi -"Ben neden çalışıyorum?" sorusuna içten bir yanıt bulması- sürdürülebilir motivasyonun en önemli kaynağıdır. Düzenli nefes egzersizleri, kısa aralar ve sosyal destek sistemleri de duygusal dengeyi korumaya yardımcı olur. Sonuçta motivasyon, dışsal baskılardan değil, öğrencinin içsel değerleriyle uyumlu hedeflerden beslendiğinde kalıcı hale gelir.

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını nasıl daha verimli hale getirebiliriz? Daha etkili bir ders çalışma planı için ne önerirsiniz?

Verimli çalışma alışkanlıkları, öğrencinin yalnızca zamanı planlamasıyla değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal olarak sürece hazırlanmasıyla gelişir. Öncelikle öğrencinin kendi öğrenme stilini fark etmesi -görsel, işitsel ya da kinestetik yönelimli olup olmadığını anlaması- planın kişisel hale gelmesini sağlar. Pozitif psikolojiye göre, öğrencinin güçlü olduğu alanlara yaslanarak ilerlemesi özgüvenini artırır ve zorlandığı alanlarla baş etmesini kolaylaştırır. Günlük planların küçük, yönetilebilir hedefler içermesi başarı duygusunu sık sık deneyimleme fırsatı verir. Ayrıca aile içindeki çalışma alışkanlıklarının modellenmesi büyük rol oynar; örneğin ebeveynlerin de kendi sorumluluklarını planlı biçimde yürütmesi çocuğa dolaylı bir öğrenme sağlar. Çalışma planında denge çok önemlidir: Dinlenme, sosyal etkileşim ve keyifli aktiviteler için de zaman ayrılmalıdır. Ayrıca öğrencinin çalışmayı "zorunluluk" değil "kendini geliştirme süreci" olarak görmesi, içsel motivasyonu besler. Planlar katı değil esnek olmalıdır; gerektiğinde yeniden düzenlenebilmesi öğrenciye kontrol hissi kazandırır. Öğrenciyle birlikte başarı grafiğini düzenli olarak gözden geçirmek, gelişimi görünür kılar ve sorumluluk bilincini güçlendirir. Son olarak, küçük adımlarla ilerlemenin büyük değişimleri mümkün kıldığını vurgulamak, öğrencinin umut duygusunu canlı tutar.

Aile desteği ve rehberlik, öğrencinin sınav başarısında ne kadar etkili oluyor? Aileyle nasıl daha iyi bir işbirliği yapabiliriz?

Aile desteği, öğrencinin sınav başarısını belirleyen en güçlü psikososyal etmenlerden biridir. Akademik başarı çoğu zaman bireysel bir çaba gibi görünse de, sistemik bakış açısında her öğrencinin başarısının arkasında onu etkileyen bir aile sistemi bulunur. Ailenin sınava yüklediği anlam, öğrencinin bu süreci nasıl deneyimleyeceğini doğrudan etkiler. Baskı, kıyaslama ya da sürekli kontrol yerine güven, kabul ve koşulsuz destek öğrencinin içsel motivasyonunu artırır. Rehberlik hizmeti olarak aileyle açık iletişim kurmak, onların duygusal kaygılarını da anlamaya çalışmak, işbirliğini güçlendirir. Aileye öğrencinin sadece notlar veya sıralamalarla değil, gelişim süreciyle değerlendirildiğini göstermek önemlidir.

"Önemli olan ailenin çabayı takdir etmesi ve güçlü yönlere vurgu yapmasıdır, böylece öğrencide "yapabilirim" inancını pekiştirir."

Danışman olarak aileye öğrencinin başarı yolculuğunda bir "destek sistemi" olduklarını, "kontrol mekanizması" olmadıklarını hatırlatmak gerekir. Ayrıca aile toplantıları ya da bilgilendirme oturumlarıyla işbirliği kanallarını açık tutmak, güven ortamı yaratır. Böylelikle aile, çocuğun sadece akademik değil, duygusal dayanıklılığını da güçlendiren bir kaynak haline gelir.

Öğrencilerimizin ailesine sınav dönemiyle ilgili hangi önerilerde bulunursunuz?

Sınav döneminde ailelerin öncelikli görevi, çocuğun duygusal güvenliğini sağlamaktır. Çocuğun kaygı yaşaması, sürecin doğal bir parçasıdır; ailelerin bu kaygıyı azaltmaya çalışmak yerine onu anlamaları ve normalleştirmeleri daha işlevseldir. Ailedeki stres, genellikle bireyler arasında paylaşılan bir olgudur; ebeveynin sakinliği, çocuğun da duygularını düzenlemesini kolaylaştırır. Ailelerin sınavı sadece bir "sonuç" olarak değil, bir "deneyim süreci" olarak görmeleri öğrencide esnek düşünme becerilerini destekler. Psikolojik açısından, ailenin öğrencinin çabasını fark etmesi, güçlü yönlerini dile getirmesi ve hatalardan öğrenme fırsatı yaratması çok değerlidir.

> *"Karşılaştırmalardan kaçınılmalı, her öğrencinin bireysel gelişim temposuna saygı duyulmalıdır. Öğrencinin dinlenme, sosyal etkileşim ve hobi zamanlarına izin verilmesi, psikolojik iyi oluşun korunmasına katkı sağlar. Aile içinde empatik dinleme, sabırlı tutum ve koşulsuz sevgi ifadeleri, öğrencinin öz güvenini artırır."*

Ayrıca aileler, öğrencinin yerine sorumluluk almak yerine onu kendi planlarını yapma konusunda desteklemelidir. Bu yaklaşım hem özerklik duygusunu hem de öz yeterlik hissini güçlendirir.

Öğrencilerin sosyal çevresi sınav sürecinde nasıl bir rol oynuyor? Sosyal desteği arttırmak için hangi adımlar atılabilir?

Sosyal çevre, öğrencinin sınav sürecindeki stres düzeyi, öz güveni ve baş etme becerilerini önemli ölçüde etkiler. Akran ilişkileri bu dönemde hem motivasyon kaynağı hem de stres unsuru olabilir. Sağlıklı sosyal destek öğrencinin psikolojik dayanıklılığını artırır, çünkü birey kendini ait ve anlaşılmış hisseder. Sistemik bakış açısından ise sosyal çevre, öğrencinin birincil sistemi olan aileyle etkileşim içinde işleyen ikincil bir sistemdir. Bu nedenle okul, arkadaş grubu ve öğretmen desteği öğrencinin içsel kaynaklarını harekete geçirir. Öğrencilerin birbirini kıyaslamak yerine desteklediği, paylaşıma dayalı çalışma ortamları bu dayanıklılığı güçlendirir. Rehberlik olarak, öğrencileri işbirliğine ve paylaşım temelli etkinliklere yönlendirmek faydalıdır. Ailelerin de çocuklarının sosyal ilişkilerini desteklemesi, yalnızlık hissini azaltır. Sosyal desteği artırmak için grup çalışmaları, motivasyon toplantıları veya gönüllü etkinlikler planlanabilir. Çünkü öğrenci yalnız olmadığını hissettiğinde, sınavı bir tehdit değil, birlikte aşılabilecek bir süreç olarak görmeye başlar.

Sınav hazırlığı sürecinde öğrencinin doğru yönlendirilmesi için hangi psikolojik testler veya değerlendirme araçlarını kullanmak faydalı olabilir?

Sınav sürecinde öğrenciyi doğru yönlendirmek, onun sadece akademik performansını değil, kişilik özelliklerini, ilgi alanlarını ve duygusal durumunu da anlamayı gerektirir. Bu bağlamda

"Kariyer Karar Envanteri, Holland Meslek Tercih Envanteri veya Mesleki İlgi Envanteri gibi araçlar öğrencinin kendine uygun alanları keşfetmesine yardımcı olur. Ayrıca Sınav Kaygısı Ölçeği ve Akademik Öz Yeterlik Ölçeği gibi değerlendirmeler, öğrencinin psikolojik ihtiyaçlarını belirlemeyi kolaylaştırır. Pozitif psikoloji çerçevesinde, öğrencinin güçlü yönlerini ölçen araçlar (örneğin VIA Karakter Güçleri Envanteri) de oldukça değerlidir."

Sistemik açıdan bakıldığında, sadece bireysel değil çevresel faktörleri de göz önüne almak gerekir; bu nedenle aile görüşmeleri ve çok boyutlu değerlendirmeler süreci zenginleştirir. Test sonuçları asla etiketleyici şekilde kullanılmamalı, öğrencinin potansiyelini keşfetmesine rehberlik etmelidir. Psikolojik danışman, sonuçları öğrenciyle birlikte değerlendirip onun farkındalığını artırabilir. Böylelikle öğrenci kendi kararlarında daha aktif rol alır. Doğru araçların seçimi, sınav başarısından çok daha ötesinde, öğrencinin yaşam boyu gelişimini destekleyen bir yönlendirme sağlar.

Sınav kaygısını azaltmak için öğrencimize nasıl bir rehberlik desteği sağlayabiliriz?

Sınav kaygısı, öğrencinin performansını düşüren en yaygın psikolojik zorluklardan biridir; ancak doğru rehberlik desteğiyle yönetilebilir bir süreçtir. İlk adım, öğrencinin kaygısını bastırmadan onunla çalışmaktır; duygularını tanımasına ve anlamlandırmasına yardımcı olmak önemlidir.

"Pozitif psikolojiye göre kaygıyı azaltmanın yolu, öğrencinin güçlü yönlerine ve geçmiş başarılarına odaklanarak öz yeterlik duygusunu pekiştirmektir. Bilişsel farkındalık teknikleri, öğrencinin olumsuz otomatik düşüncelerini fark etmesini ve yeniden çerçevelemesini sağlar. Sistemik açıdan ise, öğrencinin kaygısı genellikle ailesinin veya çevresinin kaygısıyla etkileşim halindedir; bu nedenle aileyle yapılan destekleyici görüşmeler de sürecin bir parçası olmalıdır."

Rehberlik oturumlarında gevşeme teknikleri, nefes egzersizleri ve zaman yönetimi stratejileri uygulanabilir. Ayrıca öğrencinin sınavı kimliğinin bir ölçütü olarak değil, bir öğrenme deneyimi olarak görmesi sağlanmalıdır. Küçük başarıların fark edilmesi, umut duygusunu güçlendirir. Grup rehberliği etkinlikleriyle öğrenciler, yalnız olmadıklarını fark eder ve sosyal destek artar. Nihayetinde amaç kaygıyı tamamen yok etmek değil, öğrencinin onunla sağlıklı biçimde baş edebilmesini sağlamaktır.

Türkçe Öğretimiyle Kardeşlik Bağlarımız Güçleniyor:

Kerkük'te Türkmen Gençlerin ve Türkmenelindeki Türkologların Sertifika Töreni Yapıldı

Türk Eğitim-Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği öncülüğünde, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi ve Türkmeneli Öğrenci ve Gençler Birliği'nin paydaşlığında yürütülen Irak Türkmen Bölgesindeki Türkologlar için "Türkçe Öğretimi Programı (Eğiticilerin Eğitimi)" ile "Irak'taki Türkmen Gençlerin Geleceğe Hazırlanması: Türkçe Öğretim Projesi"ni başarıyla tamamlayan Türkmen öğrenciler ve Türkologlara yönelik sertifika töreni 26.10.2025 tarihinde Irak'ın Kerkük şehrinde gerçekleştirildi. Irak Türkmen Öğrenci ve Gençler Birliği'nin kuruluş yıldönümü ile birleştirilen törende; Türk Eğitim Sen ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan, Türk Eğitim Sen Genel Başkan Yardımcısı Cengiz Kocakaplan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Abdullah Yıldız, AYBÜ Genel Sekreteri Dr. Öğretim Üyesi Mümin Şen, Irak Türkmen Cephesi Başkanı Mehmet Seman Ağaoğlu, Türkmeneli Öğrenci ve Gençler Birliği ile Türkmeneli Ülkü Ocakları Başkanı Murat İmadeddin Türkmen, Türkologlar, eğitimciler ve Türkmen gençler katıldı.

Törende; 210 Türkmen öğrencimize C1 düzeyinde Türkçe Yeterlik Sertifikası, 50 Türkolog ve eğitimcimize, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı"nı başarıyla tamamlamaları nedeniyle sertifika takdim edildi. Ayrıca bu programlar sayesinde yaklaşık 300 Türkmen genci de, çevrim içi ve yüz yüze verilen derslerle Türkiye Türkçesi eğitimini başarıyla tamamladıkları için Alperen Kekilli'nin konserini de dinleme imkânı buldu.

Genel Başkanımız Talip Geylan, Iraktaki temasları kapsamında ayrıca Irak Türkmen Cephesi Başkanı Mehmet Seman Ağaoğlu ile yönetim kurulu üyelerini ziyaret etti. Ardından Kerkük'teki Türk eserlerini inceleyen Genel Başkanımız, Kerkük Türkmeneli Öğrenci ve Gençler Birliği Başkanı Murat İmadeddin Türkmen ile görüştü.

> *"Türkmeneli Türktür; Kerkük Türk'ün öz yurdudur."*

Törende bir konuşma yapan Genel Başkanımız Talip Geylan; Kerkük'ün, Türk milletinin gönlünde; herhangi bir şehir değil, bir emanet, bir millet vicdanı ve tarihi sorumluluk alanı oyduğunu söyleyerek, "Bugün, tarihimizin, kimliğimizin, kültürümüzün, kardeşliğimizin ve ortak kaderimize yeni bir sayfa ekliyoruz. Kerkük'te bulunmak bizim için, herhangi bir ziyaretten ibaret değildir; buradaki varlığımız, ecdada vefa, millete sadakat, tarihe bağlılık ve geleceğe dair güçlü bir irade beyanıdır. Kerkük, Türk milletinin gönlünde; herhangi bir şehir değil, bir emanet, bir millet vicdanı ve tarihi sorumluluk alanıdır.

Kerkük; bizim için, Türk dünyasının kadim hafızası, Türklüğün güneydeki sarsılmaz kalesidir. Bu topraklara gelişimiz, bir yabancının seyahati değil, öz yurduna kavuşan bir evlâdın ana ocağına dönüşüdür. Bizler Anadolu'da yaşayan Türkler olarak, hiçbir zaman Türkmeneli'ni kendimizden ayrı görmedik, görmüyoruz ve görmeyeceğiz. Çünkü biz biliyoruz ki, aynı kandanız, aynı candanız, aynı soydanız. Gönlümüz birdir, davamız birdir, istikbal ülkümüz birdir.

> *"Bu hakikati asırlar önce atalarımız yazmış, tarih mühürlemiş, milletimiz vicdanına kazımıştır: Türkmeneli Türktür; Kerkük Türk'ün öz yurdudur."*

Bu bakış açısı herhangi bir siyasi söylem değil; tarihî, kültürel, sosyolojik ve millî bir hakikatin ifadesidir" diye konuştu.

Türk milletini diğerlerinden ayıran en mühim vasfın; bağlarının yalnız coğrafya ile değil, soy, kültür, tarih, ülkü ve kader birliğiylekurulmuş olması olduğuna dikkat çeken Geylan, "Bizler için vatan, yalnız üzerinde bayrak dalgalanan toprak değildir. Vatan; dilimizin yaşadığı, kültürümüzün hayat bulduğu yerdir. İşte bu yüzden Türkmeneli, Irak Devleti'nin bir parçası olduğu kadar; Türk milletinin gönül coğrafyasının ayrılmaz bir hissesidir" dedi.

Bugün burada gerçekleştirdiğimiz tören; geçmişimizin izlerini yaşatma, bugünümüzü güçlendirme ve geleceğimizi inşa etme kararlılığımızın göstergelerinden bir tanesidir.

Irak Türklüğünün, Türkiye'nin hem tarihî hem de millî hafızasında vazgeçilmez bir unsur olduğunu söyleyen Geylan, Türkmeneli coğrafyasında yaşayan Türkmenlerin, yalnızca Irak'ın yerli halkı değil; Misak-ı Millinin ruhunda, Türk milletinin vicdanında yaşayan kadim bir kardeşlik bağının temsilcileri olduğuna dikkat çekti.

Kerkük, Musul, Erbil ve Telafer hattının, yüzyıllardır Türk kültürünün, Türk dilinin, inancının ve medeniyetinin izlerini taşıdığını; bu toprakların Türkiye'nin tarihî derinliğiyle bütünleştiğini bildiren Geylan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Irak Türklüğü, Türkiye'nin güney sınırlarında bir güvenlik ve istikrar hattı olduğu kadar, Türk dünyasının gönül coğrafyasındaki en önemli kültürel köprülerinden biridir. Türkmeneli'nde yaşayan soydaşlarımız, Türk kimliğini koruma mücadelesiyle, Türk dünyasının direncini ve inanç gücünü temsil etmektedir. İşte bu bağlamda, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'nin "Türkmeneli Türk'ün öz yurdudur" vizyonu, yalnızca bir siyasal duruş değil, Türk milletinin tarihine, kardeşliğine ve sınır ötesi sorumluluğuna dair bir milli manifestodur. Bu vizyon, Türkiye'nin Irak Türklüğüne sahip çıkışının ideolojik değil, tarihî, insani ve kültürel bir görev olduğunu ortaya koymaktadır. Irak

Türklüğünün korunması ve güçlendirilmesi, Türkiye'nin hem millî bekasının hem de Türk dünyasının birlik idealinin teminatıdır.

Geylan, "Bu kapsamda;

- 210 Türkmen öğrencimiz, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen sınavlarda C1 düzeyinde Türkçe Yeterlik Sertifikası almaya hak kazanmıştır.
- 50 Türkolog ve eğitimcimiz, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı"nı başarıyla tamamlamıştır.
- Yaklaşık 300 Türkmen genci, çevrim içi ve yüz yüze verilen derslerle Türkiye Türkçesi eğitimi almıştır.

Bu kazanımlar sadece bireysel başarılar değildir. Bunlar; Türkmeneli'nin geleceğine vurulan mühür, Türk dünyasının ilmiye kadrosuna yapılan stratejik yatırım ve Türkçe'nin bölgede ilelebet yaşaması adına atılmış tarihi adımlardır."

Türkmeneli'nde yürütülen bu çalışmaların, aynı zamanda Türk dünyasının eğitim diplomasisinin en güçlü örneklerinden biri olduğunu söyleyen Geylan, "Biz, tüm bu çalışmalarımızda; sadece seminer düzenlemedik; gönül köprüleri kurduk. Sadece eğitim vermedik; kimlik, dava, ideal ve istikamet aşıladık. Çünkü bilmekteyiz ki, bilgi, iman ve ülkü birleşirse; milletler ayağa kalkar, coğrafyalar dirilir ve zulüm duvarları yıkılır" dedi.

Yürekten inanıyoruz ki, 21. yüzyıl Türk Asrı olacaktır. İşte sizler, bu kader anında Türkmeneli'nin omurgasını oluşturacak nesilsiniz.

Öte yandan, Genel Başkanımız Talip Geylan, 07.11.2025 tarihinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'yi ziyaret ederek, Türkmeneli'nde yürütülen eğitim çalışmaları hakkında bilgilendirmede bulundu.

